

**Una Església samaritana
per a un temps
de crisi**

Una Església samaritana per a un temps de crisi

Carta pastoral

MONS. JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES
Bisbe de Terrassa

Quaresma 2015

Portada: El Bon Samarità, del P. Marco Iván Rupnik SJ
Catedral de la Almudena (Madrid)

Dipòsit Legal: B-4028-2015

Disseny i impressió: I. G. Santa Eulàlia, Santa Eulàlia de Ronçana

Índex

Introducció	7
--------------------------	----------

De Jerusalem a Jericó. El camí de la vida

1. Jerusalem, Jericó i el camí de la vida	14
Un camí conegut com de risc.....	14
Aspectes positius en l'actualitat	15
Situacions greus que cal resoldre amb urgència	16
2. Cruïlles i dificultats en el camí	20
La pressa, les excessives ocupacions, la manca de temps	21
La por	23
Les excuses, disculpes i justificacions diverses	24
3. Fer-se proïsmes	26
Significat de «proïsmes»	27
Fraternitat universal	28
Sentit cristològic	29

Fonaments de la nostra acció caritativa i social

1. Punt de partença: La crida a la conversió i a la promoció humana	35
La conversió personal	35

La conversió social	36
La vocació per al desenvolupament.....	38
2. Principi fonamental: Teologia de la comunió	39
L'Església, misteri de comunió	40
Comunió eclesial i espiritualitat de comunió	41
La solidaritat, fruit de la comunió	43
3. Perspectiva pastoral: Centralitat de la persona	44
L'home, imatge de Déu	45
L'home, camí de l'Església	46
Centralitat de la persona	48
 Vés i fes tu el mateix	
1. Veure i compadir-se	53
Característiques del camí de la vida	53
Persones ferides a la vora del camí	54
Veure, compadir-se i acostar-se	56
2. Guarir les ferides	57
Responsabilitat de cada fidel i de toda la comunitat	57
Guarir les ferides i aportar calidesa al cor	60
Ajuda, promoció i denúncia	61
3. Acollir a casa	64
Casa oberta del Pare	64
Família que dóna prioritat als caiguts a la vora del camí ..	65
Família "en sortida", que pren la iniciativa	67
 Final	 71

Introducció

Als preveres i diaques, membres de la vida consagrada i fidels laics i laiques de la diòcesi.

El 15 de juny de 2004, sant Joan Pau II va crear la nova diòcesi de Terrassa i la va proveir d'un bisbe. El diumenge 25 de juliol de 2004, solemnitat de Sant Jaume apòstol, vaig iniciar el ministeri episcopal com a primer bisbe en una cerimònia de gran contingut i significació per als fidels diocesans que hi varen assistir i per a mi mateix. En l'homília vaig subratllar algunes prioritats per a l'acció pastoral futura: la nova evangelització, adaptada a les condicions del nostre temps; en segon lloc, la dedicació prioritària als més necessitats, als pobres i marginats; l'atenció als germans en el sacerdoci i al Seminari; i finalment, els joves, futur de l'Església i de la societat.

Han passat deu anys. Deu anys d'una gran intensitat en el transcurs dels quals hem anat «bastint» la diòcesi entre tots, en comunió i corresponsabilitat. Ha estat un treball apassionant i fructífer realitzat per laics i laiques, membres de la vida consagrada, diaques, preveres i bisbes. Un treball de dinamització interna i de resposta als reptes que han anat apareixent en el si de l'Església i enmig de la societat. Així van néixer el tres plans pastorals: *Com el Pare m'ha enviat a mi, també jo us envio a vosaltres* (2007-2010); *Enviats a anunciar la Bona Nova* (2010-2013); *La Bona Nova del servei* (2013-2018). Uns plans pastorals elaborats amb la col·laboració de la comunitat diocesana.

Les meves cartes pastorals han intentat donar resposta a les prioritats assenyalades en l'homilia d'inici de ministeri i alhora acompanyar els moments més rellevants de la vida diocesana i de l'Església universal. La primera *-Testimonis de Jesucrist en la societat del segle XXI (2007)-*, tractava de la nova evangelització. La segona *-Mare de Déu i mare nostra (2008)-* va acompanyar la declaració de la Mare de Déu de la Salut com a patrona de la diòcesi i es referia a la seva missió en la vida del cristià i de l'Església. La tercera *-L'alegria del sacerdoti (2010)-* va ser escrita amb motiu de l'Any Sacerdotal declarat pel sant pare Benet XVI i també en coincidència amb les meves noces de plata sacerdotals. La quarta, *-Pastoral Juvenil i Pastoral Vocacional a la llum de la JMJ (2012) -* estava destinada a revifar la pastoral juvenil i la vocacional, tan importants per al nostre futur.

El dia 19 d'octubre de 2012 vàrem crear jurídicament Càritas Diocesana de Terrassa. Posteriorment, durant el desè curs de vida diocesana (2013-2014), es va completar el traspàs d'alguns elements estructurals que fins aleshores depenien de Càritas Barcelona. En el curs actual 2014-2015 hem consolidat un camí propi en l'acció caritativa i social tot mantenint els lligams d'afecte i coordinació amb les diòcesis germanes. Crec que ha arribat el moment d'oferir una nova carta pastoral, en aquesta ocasió sobre l'acció caritativa i social de l'Església, en el context actual de crisi econòmica que encara perdura. L'Església continua fent un gran esforç per ajudar els que més ho necessiten.

Aquesta acció de l'Església és de sempre i durarà sempre. Ara bé, en aquests moments cal dedicar especial atenció als col·lectius més afectats per la crisi econòmica, tot oferint una resposta solidària, fent present l'amor de Déu enmig del món. Aquest amor es manifesta a través d'una organització d'ajuda als necessitats, certament, però sobretot és l'expressió de l'amor als germans que prové de qui ha experimentat l'amor de Déu en la seva vida. Càritas té

una història molt llarga i nosaltres ens incorporem a aquesta dinàmica d'amor i solidaritat amb la il·lusió d'una diòcesi nova i en continuïtat amb la feina feta anteriorment.

La visita pastoral del bisbe a les parròquies és un moment privilegiat de trobada, de contacte personal amb tots els membres del Poble de Déu que configuren una determinada comunitat cristiana. És una bona oportunitat per agrair el treball i també per consolar i animar davant les dificultats i els obstacles. Gràcies a Déu hi ha moltes persones que col·laboren en els diferents àmbits de l'acció pastoral, ja sigui en el ministeri de la Paraula, en la Litúrgia o en l'Acció Caritativa i Social. En aquesta darrera, molts col·laboradors es fan presents en diferents àmbits i estructures de l'Església i de la societat, amb un servei discret i eficaç. Professionals i voluntaris que s'esforcen per guarir les ferides, per reparar les injustícies, per compensar les mancances d'una situació que colpeja sempre els més febles. Col·laboradors que sovint pateixen per no poder oferir més ajut.

El sant pare Francesc assenyalava als bisbes de la Conferència Episcopal Espanyola en la visita *ad limina apòstolorum*, el març de l'any passat, que l'amor i el servei als pobres és signe del Regne de Déu que Jesús va venir a portar. S'alegrava que Càritas i altres obres de l'Església estiguin fent un gran treball que propicia l'acostament de moltes persones a Crist i a l'Església, i ens convidava a manifestar estima i proximitat a totes les persones que col·laboren en el "programa del Bon Samarità, el programa de Jesús", en expressió del sant pare Benet XVI ¹. Hem de ser una Església samaritana que porta a terme el programa de Jesús, el Bon Samarità.

En aquesta carta pastoral, vull subratllar la importància de l'acció caritativa i social de l'Església, amb tota la seva força evangelitzado-

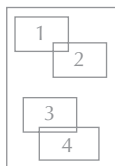
1. Cf. Sant Pare FRANCESC, *Discurs als bisbes de la Conferència Episcopal Espanyola en la visita «ad limina apòstolorum»*, 3 de març de 2014. Benet XVI, Carta encíclica *Deus caritas est*, n.º 31.

ra. I oferir, al mateix temps, alguns principis de reflexió i pautes d'actuació, en el marc de l'Any Jubilar Teresià i de l'Any de la Vida Consagrada. Ho farem a partir de la paràbola del Bon Samarità i de la mà de Maria, Mare de Déu de la Salut.

De Jerusalem a Jericó. Camí de la vida

- 1- Atenció a mares i infants a Sabadell
- 2- Celebració de la Comunitat del Cenacle a Fogars de Monclús
- 3- Projecte d'Horts solidaris a Terrassa
- 4- Residència de Sant Josep Oriol a Terrassa

De Jerusalem a Jericó. El camí de la vida

«Un mestre de la llei es va aixecar i, per posar a prova Jesús, li va fer aquesta pregunta: «Mestre, què haig de fer per a posseir la vida eterna?». Jesús li digué: «Què hi ha escrit a la llei? Què hi llegeixes?». Ell va respondre: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tota la força i amb tot el pensament, i estima els altres com a tu mateix». Jesús li digué: «Has respost bé: fes això i viuràs». Però el mestre de la llei, amb ganes de justificar-se, preguntà a Jesús: «I qui són els altres que he d'estimar?». Jesús va contestar dient: «Un home baixava de Jerusalem a Jericó i va caure en mans d'uns bandolers, que el despullaren, l'apallissaren i se n'anaren deixant-lo mig mort. Casualment baixava per aquell camí un sacerdot: quan el veié, passà de llarg per l'altra banda. Igualment un levita arribà en aquell indret: veié l'home i passà de llarg per l'altra banda. Però un samarità que anava de viatge va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadí. S'hi acostà, li amorosí les ferides amb oli i vi i les hi embenà; després el pujà a la seva pròpia cavalcadura, el dugué a l'hostal i se'n va ocupar. L'endemà va treure's dos denaris i els va donar a l'hostaler dient-li: -Ocupa't d'ell i, quan jo torni a passar, et pagaré les despeses que facis de més.

Quin d'aquests tres et sembla que es va comportar com a proïsme de l'home que va caure en mans dels bandolers?». Ell respongué: «El qui el va tractar amb amor». Llavors Jesús li digué: «Ves i tu fes igual»». (Lc 10: 25-37).

1. Jerusalem, Jericó i el camí de la vida

«Un home baixava de Jerusalem a Jericó i va caure en mans d'uns bandolers, que el despullaren, l'apallissaren i se n'anaren deixant-lo mig mort». (Lc 10,30).

Un camí conegut com de risc

Jerusalem és la ciutat santa, situada a la part alta del mont Sió i simbolitza per excel·lència el que és diví i el que és sagrat. És la ciutat del Temple, escollida per Déu com a lloc de la seva morada. El temple de Déu és un dels pilars de la religiositat i de la vida d'Israel i ofereix protecció des de dalt. La ciutat es troba a uns 750 m sobre el nivell del mar. Els ulls i els anhels de qualsevol jueu, visqués on visqués, estaven posats en Jerusalem, una ciutat emmurallada en l'horitzó de la qual sobresurten dos edificis: el gran recinte del Temple amb la fortalesa Antònia i el Palau d'Herodes el Gran.

Jericó es troba a 27 km de Jerusalem. Situada a la riba del riu Jordà, a 258 metres sota el nivell del mar. Va ser una ciutat important a la ribera occidental del Jordà, cruïlla de camins, assentament humà molt antic, que simbolitza la cultura secular. Coneguda com la ciutat de les palmeres i de les roses. Entre Jericó i Jerusalem s'estén un desert de terra, ple de perills i imprevistos. El camí que unia totes dues ciutats era conegut pel risc i la dificultat, pels atacs i les morts que s'hi produïen a causa dels bandits que assaltaven els viants.

Pel camí de Jerusalem a Jericó passen persones de tota mena i condició. El camí és com la vida mateixa. És la via que es recorre, el viarany que discorre, el viatge emprès, l'itinerari recorregut pel caminant. És la realitat de l'existència en la qual les persones es troben, coincideixen, s'uneixen, treballen, col·laboren, comparteixen, s'ajuden, s'estimen; i també és el lloc dels desencontres, de les divisions, de l'egoisme, de l'ambició, de la indiferència, de l'odi, de la violèn-

cia. L'home que va baixar de Jerusalem a Jericó d'alguna manera representa la humanitat de tot temps, també del nostre temps. El camí de Jerusalem a Jericó significa la vida, la història i el present i també la manera d'afrontar el futur.

Aspectes positius en l'actualitat

Si haguéssim de fer una valoració del moment present, què podríem dir?

En primer lloc cal mantenir una actitud positiva, des d'una mirada teològica, des de la fe, per no caure en el pessimisme o en la desesperació. Certament hi ha molts aspectes positius que es poden destacar². Podem afirmar que actualment ha augmentat la consciència de la pròpia dignitat i de la dignitat de cada ésser humà; com a resultat, es constata un respecte més gran a la persona humana i, en línies generals, una més gran sensibilitat per la promoció i defensa dels drets humans, malgrat que encara hi hagi greus excepcions en temes que afecten a la família, a la infància i a la vida.

També ha augmentat la convicció de la profunda interdependència que té lloc entre les persones i els pobles i, en conseqüència, de la solidaritat imprescindible perquè hi pugui haver un futur comú, un destí que caldrà construir entre tots. També cal reconèixer l'esforç de molts homes i de moltes dones per resoldre els problemes del món i procurar que un nombre cada vegada més gran de persones puguin gaudir de la pau i d'una qualitat de vida digna de l'ésser humà.

Un altre factor positiu de la nostra societat és l'experiència del voluntariat, molt estesa i que es manifesta en múltiples campanyes d'ajuda al Tercer i Quart Món. De la mateixa manera es va gene-

2. Cf. SANT JOAN PAU II, Carta encíclica *Sollicitudo rei socialis*, n.º 26; Exhortació apostòlica postsinodal *Ecclesia in Europa*, nn. 11-17.

ralitzant la consciència de la limitació dels recursos disponibles i la participació en iniciatives per respectar la integritat i els ritmes de la natura i el medi ambient. Així mateix està creixent la consciència que la sostenibilitat i la conservació del planeta són responsabilitat de tothom.

Situacions greus que cal resoldre amb urgència

Ens podríem estendre en altres aspectes positius del nostre món però, sense ànim d'induir al pessimisme, vull aturar-me d'una manera més concreta i detallada en les greus situacions que s'han de resoldre.

Una mirada honesta a la realitat actual ens porta lluny de l'optimisme que va caracteritzar les dècades dels anys 50, 60 i 70 del segle XX. Certament, en un món globalitzat com el nostre, tenim informació abundant i podem dir que ha augmentat la consciència sobre els problemes i els grans desafiaments del moment present. Però tant la reacció davant d'aquests problemes com els remeis que s'apliquen resulten del tot insuficients i és difícil trobar-hi institucions i organitzacions a nivell internacional que puguin liderar els processos necessaris per resoldre'ls. Ens referirem a algunes realitats a nivell de tot el món.

En primer lloc, el papa Francesc ha afirmat recentment que en l'actualitat es pot parlar d'una Tercera Guerra Mundial: «També avui, després del segon fracàs d'una altra guerra mundial, potser podem parlar d'una tercera guerra combatuda “a trossos”, amb crims, massacres, destruccions... Per ser honestos, la primera pàgina dels diaris hauria de tenir per títol: “A mi què m'importa?”. Caín diria: “Que potser sóc jo el guardià del meu germà?”³. Aquesta guerra

3. Sant Pare FRANCESC, *Homília de celebració presidida des del santuari militar de la Redipuglia a el 100è aniversari del començament de la primera Guerra Mundial*, 13 setembre 2014.

està alimentada per interessos tan simples com la pura cobdícia i és permesa per una mena d'indiferència nefasta que ja va consentir les atrocitats del passat. El Papa ha invocat la pau en l'homilia que va pronunciar durant la seva visita als cementiris de Fogliano Redipuglia, que contenen les restes de milers de caiguts en aquell front del nord-est d'Itàlia durant la Gran Guerra, de la qual se'n va celebrar el primer centenari del seu inici l'any passat.

Tot i que no hi hagi cap guerra declarada oficialment entre diferents estats, el món és testimoni de, com a mínim, deu grans conflictes armats que evidencien una realitat: talment com fa 100 anys, s'ensorra l'actual ordre internacional. Rússia, moguda per interessos expansionistes, ocupa la península de Crimea i fa esclatar la violència a Ucraïna. A l'Iraq, el fonamentalisme ressorgeix i estreny vincles amb els seus respectius grups en la regió, perseguint especialment els cristians. La Franja de Gaza, una vegada més, es troba immersa en la violència. La guerra civil a Síria porta més de tres anys sense treva. La violència a Líbia segueix enfonsant el país en un caos absolut. Es tracta de conflictes que augmenten la llista de guerres anteriors de més llarga durada, com ara les de l'Afganistan, Somàlia, Mali, Sudan del Sud i República Centreafricana, entre d'altres. Guerres oblidades i relegades a un segon pla en els mitjans de comunicació, tot i ser tan sagnants com les més recents.

El terrorisme constitueix una de les amenaces més greus per a la pau i seguretat internacionals. Suposa una de les principals violacions dels drets humans i les llibertats, així com dels principis fonamentals de la democràcia i del respecte a l'Estat de Dret. Els grups terroristes van modificant els seus mètodes d'organització i funcionament, intentant aprofitar les debilitats dels Estats i utilitzen les modernes tecnologies de la informació per augmentar l'impacte dels seus atemptats. Aquests grups també s'aprofiten de l'existència de zones en alguns estats que escapen al control de les autoritats públiques.

Al mateix temps, la pobresa segueix sent un flagell en el món. El planeta Terra és la llar de més de 7200 milions de persones. D'aquestes, una sisena part, que són aproximadament 1200 milions, està sotsalimentada, segons estableixen les dades de l'organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO) el 2014. Més de 1300 milions de persones viuen aproximadament amb menys d'un dòlar al dia. Si no s'actua amb fermesa i eficàcia, l'objectiu d'acabar amb la fam del món i amb la pobresa extrema, proposat per l'Organització de les Nacions Unides, és lluny del seu acompliment. El problema és que "les elits mundials són cada vegada més riques i, no obstant això, la major part de la població mundial ha quedat exclosa d'aquesta prosperitat. La desigualtat econòmica està creixent ràpidament en la majoria dels països"⁴.

La fam, que han d'afrontar cada dia 805 milions de persones, no és una fatalitat a la qual està predestinada una part de la humanitat, sinó el resultat de la injustícia⁵. És conseqüència de la violació del dret fonamental de totes les persones a disposar d'aliments en quantitat i qualitat suficient que els permetin viure una vida digna i saludable. En un món on la producció agrícola mundial podria ser suficient per alimentar el doble de la població actual, és un escàndol que perdurin les causes que provoquen la fam: polítiques comercials injustes, pobresa, discriminació de la dona, violència i conflictes armats, pandèmies, etc.

Un altre greu problema és la manca d'accés a l'aigua potable. Disposar d'aigua segura, suficient i accessible és un requisit imprescindible per a satisfer el dret a l'alimentació, tant per al consum com per a la producció d'aliments. La manca de sanejament adequat és també l'origen de malalties que afecten la productivitat de les famíli-

4. OXFAM, *GOBERNAR PER A LES ELITS. Segrest democràtic i desigualtat econòmica*. 178 INFORME DE OXFAM, 20 de gener de 2014.

5. ONU, *L'estat d'inseguretat alimentària del món (SOFI 2014)*, informe de l'ONU, 16 de setembre de 2014, Roma.

es i representen un cost addicional per a les seves economies tan precàries. D'altra banda, una de cada quatre persones a tot el món no té accés a aigua potable i una de cada tres no té accés a sanejament adequat.

La discriminació per motiu de raça, sexe, llengua o religió és un altre flagell. Milions de persones en tot el món lluiten per deslliurar-se de situacions constants de discriminació en la seva vida quotidiana, una lluita que és, alhora, un somni impossible. Durant els darrers vint anys, hem presenciat la tragèdia que representen les polítiques de genocidi i neteja ètnica, així com les polítiques fonamentades en ideologies discriminatòries, que han provocat la destrucció, l'exili i la mort.

L'explotació dels infants revesteix una gravetat especial. En el món hi ha 215 milions de nens que han de treballar per sobreviure; més de 115 milions dels quals treballen en les que es consideren les pitjors formes d'explotació infantil. Davant d'aquesta situació, i malgrat que la seva pràctica està penada i perseguida per la legislació, diverses Organitzacions No Governamentals denuncien la impassibilitat de les autoritats que prefereixen mirar cap a un altre costat davant el gran negoci que suposa l'explotació i l'abús dels més petits.

El tràfic de nens, la servitud per deutes, la prostitució, la pornografia o el reclutament forçós de nens per a utilitzar-los en conflictes armats se segueixen practicant en molts països arreu del món. Aquestes pràctiques d'esclavitud posen en perill la vida dels més petits, els priven del dret a l'educació i els condemnen per tota la vida, segons ens recorden sovint Mans Unides i altres ONGs. Deixen l'escola prematurament, i sense la capacitat que aporten els estudis difícilment poden accedir a treballs dignes i ben remunerats. D'aquesta manera es perpetua la situació de marginalitat de la població més desfavorida.

Cada minut, vuit persones ho deixen tot per fugir de la guerra, la persecució o el terror. Són els refugiats i desplaçats forçosos. A

finals de 2013 es calculava en 51 milions les persones en tot el món que van ser desplaçades per la força a causa dels conflictes i la persecució. 876.100 peticions d'asil o de l'estatus de refugiat es varen presentar en 171 països o territoris. L'Alt Comissionat de les Nacions Unides per els Refugiats (ACNUR) va identificar uns 3,5 milions de persones apàtrides en 64 països. Tanmateix, el nombre real de persones sense estat en el món s'estima que arriba fins els 12 milions⁶.

La llista podria continuar: Pandèmies com el VIH/SIDA, el còlera, la meningitis, la febre groga, l'ebola, etc, que afecten a milions de persones d'arreu del món. També el maltractament a infants, a gent gran, a dones, a homes; maltractament físic o psicològic. Per altra banda cal destacar les dificultats d'accés a l'habitatge, la precarietat laboral i tantes altres situacions greus que afecten a molts dels nostres contemporanis. El cert és que no vivim en un món idíl·lic; ben al contrari, és urgent posar remei al sofriment de tantes persones, de tants dels nostres germans.

2. Cruïlles i dificultats en el camí

«Casualment baixava per aquell camí un sacerdot: quan el veié, passà de llarg per l'altra banda. Igualment un levita arribà en aquell indret: veié l'home i passà de llarg per l'altra banda» (Lc 10: 31-32).

Un sacerdot i un levita baixaven per aquell camí, però quan van veure l'home ferit, van fer marrada, van passar de llarg i van seguir endavant. Potser els va semblar que el malferit podria estar mort i no van voler tocar-lo, perquè el contacte amb un cadàver causava impuresa legal. Potser van tenir por de caure, també ells, en mans

6. Font: Protecció dels refugiats i el paper de l'ACNUR (agost 2014).

dels bandits. Potser havien complert els serveis religiosos al temple i tenien pressa per arribar a casa i descansar o perquè els esperaven assumptes urgents. És possible que no es veiessin amb cor d'intervenir per no saber com procedir o per les complicacions que comportaria. El fet és que van passar de llarg⁷.

La primera reacció en llegir aquesta paràbola acostuma a ser d'indignació vers els dos personatges per la seva falta de solidaritat, per la seva comoditat egoista. Però no ens hem de precipitar en el nostre judici perquè, almenys en part, segurament nosaltres actuem de manera molt semblant amb els ferits que estan a la vora dels camins del nostre temps.

La nostra vida està marcada per les dificultats i sovint ens trobem amb dilemes per resoldre, enmig de cruïlles complexes, però és necessari prendre decisions i actuar.

La pressa, les excessives ocupacions, la manca de temps

La primera impressió és que el sacerdot i el levita tenen pressa. Sembla que no tenen temps per aturar-se i examinar la situació. Què podem pensar dels nostres contemporanis i de nosaltres mateixos, del ritme de vida de la nostra època, que també ens arrossega? La sensació és d'haver de complir amb moltes obligacions: familiars, laborals, socials, institucionals, lúdiques, etc. i de disposar només de vint-i-quatre hores al dia. La sobrecàrrega que tot plegat comporta ha arribat a provocar un nou trastorn que es coneix com *la malaltia de la pressa*. Això és degut, sobretot, al ritme accelerat de la societat moderna en un món canviant, en moviment continu, amb una oferta múltiple de sensacions, experiències, diversions i nous productes.

7. Cf. CARLO MARIA MARTINI, *Parola alla Chiesa, parola alla città*, Bolonia 2002, pp. 265-340.

Aquest ritme vertiginós i estressant ha donat lloc a la dispersió, la fragmentació, degut a la manca de prioritització en les activitats que es fan. Una altra conseqüència és un estil de vida superficial que no deixa aprofundir tant en les relacions personals com en les relacions socials més àmplies. Si no es troba temps per a vetllar les relacions familiars i d'amistat, encara serà més difícil per a ajudar els germans més pobres i més necessitats. Si no som capaços de renunciar als *hobbies* personals i a tantes necessitats artificials perfectament prescindibles amb les que la societat consumista ens atrapa, serà impossible lluitar contra les condicions socials, econòmiques i polítiques que provoquen la pobresa i la injustícia.

Per tant, la pressa i la superficialitat ens poden portar a conformar-nos amb gestos esporàdics de caritat que serveixen per tranquil·litzar la consciència. També hom pot captar en l'ambient la idea que l'obligació principal amb els més necessitats no és nostra, sinó de les administracions i que precisament per això es paguen els impostos. Òbviament, és un plantejament incomplet atorgar tota la responsabilitat a les intervencions tècniques, científiques, jurídiques, polítiques i descuidar l'aportació insubstituïble del compromís personal i de la caritat immediata.

D'altra banda, davant la beneficència tradicional, ara es proposa donar pas a la justícia, que ha de canviar les estructures de marginació. En lloc de l'assistència tradicional en casos de minusvalidesa, cal donar pas a la ciència, que ens aporta la rehabilitació plena i la reinserció completa en la societat. En lloc de la bona voluntat de persones i grups que promouen obres de caritat, es postula que les estructures de l'estat han de garantir a tothom l'assistència, la rehabilitació i la reinserció social. Podria semblar que és el moment que la caritat de l'Església hauria de deixar pas als serveis socials que ofereix l'Estat gratuïtament.

Però la realitat és tossuda i contradiu aquests plantejaments. Any rere any els informes de la Fundació FOESSA i Càritas ens recorden

que en l'actualitat la renda mitjana de la població d'Espanya és, en termes reals, inferior a la que hi havia l'any 2000. La crisi econòmica ha produït un augment de l'exclusió social i la precarietat. Més encara, la disminució de les prestacions socials per part de l'Estat ha portat a les organitzacions no governamentals a multiplicar els seus esforços.

La por

Una altra dificultat per a la reacció solidària davant el necessitat és la por. Això li podria haver succeït al sacerdot i al levita. Aturar-se a prop de l'home espoliat i apallissat significava assumir un risc important; ells no saben què els pot passar i tampoc se senten capacitats per controlar la situació en un possible imprevist. La sortida més fàcil i ràpida era passar de llarg.

La por és un instint comú a tots els éssers humans, del que ningú n'està completament alliberat. La conducta de l'home i les seves actituds davant la vida estan en gran part condicionades pels temors i els recels que brollen del seu interior. En gairebé totes les motivacions hi ha en el fons alguna mena de temor que frena i condiciona els seus actes. En relació amb el compromís de solidaritat, podem distingir una triple vessant de temors: En primer lloc, la por a les dificultats externes, a la incomprensió dels qui ens envolten; en segon lloc, la por d'un mateix, de la pròpia fragilitat; finalment, la por a aprofundir en la vida de fe, que ens pot conduir a un compromís més gran.

El fet d'ajudar els altres pot complicar-nos la vida de forma inesperada; ja sigui per la falta de comprensió d'amics i coneguts, que no entenen una solidaritat que consideren excessiva, ja sigui perquè a vegades costa que la mateixa família assumeixi aquesta dedicació de temps i recursos a altres persones. En ocasions produeix temor la pressió d'aquells que no volen canvis estructurals ni dels sistemes polítics o econòmics. Recordem per exemple el missatge

del papa Benet a Sicília, davant la situació de precarietat, de manca de treball i de crim organitzat, quan exhortava els fidels a no tenir por de lluitar per la justícia i la pau ⁸.

Hi ha una altra por, que és la por d'un mateix, de la pròpia debilitat, de la pròpia fragilitat, de la pròpia incompetència. Aquesta és una dificultat interna. Quan vivim instal·lats en uns costums fixos, en unes rutines invariables, és lògic que ens espantin els canvis, que les novetats ens desconcertin. Hi ha persones que s'arronsen, que es bloquegen fins i tot en els canvis petits, que temen assumir qualsevol tipus de responsabilitat, qualsevol tipus de decisió, per petita que sigui. També hi ha una por a descobrir els nostres límits, a no estar a l'alçada de les circumstàncies, i més encara quan ens toca viure a contracorrent.

Finalment, la por a la trobada amb el germà i, en última instància, la por a la trobada amb Crist, que pot revolucionar-nos la vida i portar-nos a un compromís més gran. Aquesta nova vida per una banda ens omple l'existència de plenitud i alegria, però alhora comporta algunes renúncies per poder compartir més amb el germà. Ja no es tracta de la col·laboració econòmica en situacions d'emergència o de les aportacions habituals a través d'una subscripció, o el temps que donem a través de diferents voluntariats. Es tracta d'una resposta al que Déu ens demani i el germà necessiti, sense oblidar que el Senyor no es deixa guanyar en generositat i ens dóna el cent per ú.

Excuses, disculpes i justificacions diverses

El sacerdot i el levita baixaven de Jerusalem a Jericó segurament després d'haver complert amb les seves obligacions cultuals al Temple. Probablement els va semblar que el malferit potser ja era mort i no van voler tocar-lo per evitar caure en la impuresa legal. Era una bona justificació. També en el nostre temps és fàcil trobar mil excu-

8. Cf. BENET XVI, *Homilia en el forum itàlic de Palerm*, 3 d'octubre de 2010.

ses, disculpes i justificacions per eludir el compromís, això sí, sempre amb arguments a favor de la millor organització o de major eficàcia.

L'ajuda al necessitat ha de ser el segell distintiu de cada cristià a nivell personal i també de tota la comunitat cristiana. Però de vegades es limita aquest dinamisme per arguments i plantejaments que indueixen a delegar aquesta missió. Hi ha qui pensa que l'exercici de la caritat s'ha d'encomanar a aquells que tenen capacitat, temps o inclinació a fer-ho. Certament, hi ha d'haver un equip que coordini i dinamitzi aquests serveis, i també és cert que de vegades es requereixen intervencions especialitzades, reservades a professionals. Però l'acció caritativa i social d'una comunitat cristiana, que normalment és un indicador de la seva vitalitat, és responsabilitat i missió de tots els seus membres.

Una altra font d'excuses es deriva de les dificultats per a la col·laboració. Moltes iniciatives dels particulars, comunitats i grups corren el risc de veure debilitada la seva eficàcia per la manca de coordinació. Els problemes comencen quan se subordina el projecte al propi interès o a l'estil personal de treballar en comptes d'adaptar-se al conjunt. Quan es treballa en equip no valen els individualismes, protagonismes o rivalitats internes. Cal posar-se al servei de l'interès comú, del projecte comú, cadascú aportant el millor de si mateix. Atès que les necessitats i la pobresa actuals són en gran mesura noves i cada vegada més complexes, cal que les actuacions de caritat donin resposta a tot el que es necessita i que estiguin coordinades; encara més, han d'estar il·luminades des del sentit de comunitat eclesial.

Una tercera justificació s'empara en la desconfiança creixent sobre el funcionament de les institucions i en la manca de disponibilitat dels membres de l'Església a l'hora d'assumir un compromís més gran en les realitats polítiques i socials, en les institucions i en les

administracions. Per això és necessari fomentar la vocació política en els laics. En aquest sentit, l'Església ha d'estar preparada per respondre a les necessitats de la societat amb la llum i la força de l'Evangeli. L'Església no pot viure replegada sobre ella mateixa, autocomplaent amb els seus èxits, paralitzada pels seus problemes interns o preocupada fonamentalment per la seva autoconservació.

L'Església està cridada a oferir homes i dones formats en l'humanisme cristià, amb un profund sentit de la justícia, que treballin per la consecució del bé comú. El projecte de Déu sobre l'ésser humà té, a més d'una dimensió individual, una dimensió social i política. «La vida teològica del cristià té una dimensió social i fins i tot política que neix de la fe en el veritable Déu, creador i salvador de l'home i de la creació sencera. Aquesta dimensió afecta l'exercici de les virtuts cristianes o, el que és el mateix, a tota la dinàmica de la vida cristiana. Des d'aquesta perspectiva pren tota la seva noblesa i dignitat la dimensió social i política de la caritat. Es tracta de l'amor eficaç a les persones, que s'actualitza en la recerca del bé comú de la societat. El que entenem per caritat política (...) és més aviat un compromís actiu i operant, fruit de l'amor cristià als altres homes, considerats com germans, a favor d'un món just i més fraternal amb especial atenció a les necessitats dels més pobres»⁹.

3. Fer-se proïsme

Però el mestre de la llei, amb ganes de justificar-se, preguntà a Jesús: "I qui són els altres que he d'estimar?". Jesús va contestar dient: (...) Quin d'aquests tres et sembla que es va comportar com a proïsme de l'home que va caure en mans dels bandolers?". Ell respongué: «El qui el va tractar amb amor". (Lc 10: 29-30, 36-37).

9. COMISSIÓ PERMANENT DE LA CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA, *Els catòlics en la vida pública*, nn. 60-61.

Significat de «proïsme»

El mestre de la Llei respon correctament a Jesús, però vol saber com s'ha d'entendre el precepte de l'amor al proïsme que recull el llibre del Levític (19.18): «Estimaràs el teu proïsme com a tu mateix». Quins són els seus límits si és que n'hi ha, a qui ha de considerar el seu proïsme i a qui no? Els altres són el familiar, l'amic, el company? Es pot considerar que també ho és el qui està a prop, el veí, el jornalero, el soci? O potser fins i tot és proïsme qualsevol persona que forma part del gènere humà? Darrere aquesta pregunta segurament hi ha la idea que el manament de l'amor al proïsme no obliga de forma unívoca i homogènia, sinó més aviat de forma ordenada gradualment. Una cosa són els familiars, els amics, els connacionals i els veïns; una altra els que són lluny; i per últim, se suposa que els enemics òbviament serien exclosos.

La resposta més lògica i habitual, en aquella època i en aquell context, era que per "proïsme" s'entenia el "connacional", el que pertanyia al mateix poble. El poble formava una comunitat solidària i, en aquesta comunitat, uns eren responsables dels altres. Cadascú era sostingut per tots els demés, i per això tenia el deure de considerar l'altre "com a si mateix", com una part del conjunt total, en la qual tenia assignat un espai vital¹⁰.

Pel que fa als estrangers, és a dir, aquells membres d'altres pobles que vivien a Israel, la mateixa Escripura exhortava a estimar-los, recordant el temps en que el mateix poble d'Israel havia viscut a Egipte com a foraster. L'objecte de discussió eren els límits de fins on es podia arribar en aquesta consideració. En general, s'entenia pertanyent a aquesta comunitat solidària i, per tant, "proïsme", no més l'estranger que s'havia establert a la terra d'Israel. També hi

10. Cf. BENET XVI-JOSEPH RATZINGER, *Jesús de Natzaret*, Barcelona 2007, pp. 178-184; JOACHIM JEREMIAS, *Interpretación de las parábolas*, Estella (Navarra), 1991, pp. 146-160.

havia altres limitacions força esteses del concepte de “proïsmes”, en particular pel que feia als heretges, espies, apòstates i, per descomptat, els samaritans.

Jesús respon amb una paràbola molt concreta: un home, anant des de Jerusalem a Jericó, va caure en mans d’uns bandits que el varen saquejar i colpejar, deixant-lo mig mort i abandonant-lo a la vora del camí. Un sacerdot i un levita, coneixedors de la Llei, i que per la seva professió estaven al servei de Déu i de les persones, baixen per aquell camí, però passen de llarg.

Després arriba un samarità, és a dir, algú que no pertanyia a la comunitat solidària d’Israel, que no estava obligat a veure en la persona malferida el seu “proïsmes”, i que a més era un heretge, un renegat, un indesitjable. I vet aquí la gran sorpresa: justament el samarità és el qui auxilia a la persona assaltada pels bandits. Com és possible? Què succeeix? El que passa és que se li trenca el cor, que té compassió.

Fraternitat universal

En virtut de la compassió que li toca el cor, és ell mateix qui esdevé “proïsmes”. Per tant, el plantejament ha canviat: no es tracta de descobrir o establir qui d’entre els altres és o no és el meu proïsmes; sóc jo mateix. Jo he de convertir-me en proïsmes, de tal manera que l’altre compti per a mi tant com jo mateix. Jesús capgira totalment la perspectiva ja que és el samarità qui es converteix a si mateix en proïsmes i m’ensenya a ser-ho i que la clau per ser-ho es troba dintre meu. He d’esdevenir una persona que estima els altres, que es preocupa per ells, que es commou pel sofriment dels altres, que té un cor obert. No es tracta de descobrir qui és el meu proïsmes, sinó de comportar-me com a proïsmes dels altres.

En efecte, el proïsmes no són només els altres, que poden merèixer o no la consideració i l’ajuda. Proïsmes soc jo respecte dels al-

tres, en relació amb tots els éssers humans sense distinció de cap mena. Perquè no es tracta de l'objecte de la nostra ajuda, sinó del subjecte que ha d'auxiliar. Des d'aquesta òptica, sóc jo qui he de convertir-me en proïsme de tots, fins i tot dels enemics. Ser proïsme significa complir el manament de l'amor, fent-se proïsme dels demés, especialment dels més ferits del camí. En conseqüència, cal subratllar que aquí es fa present una universalitat en l'amor que es fonamenta en el fet que jo sóc germà de tots aquells amb els quals em trobo, de tots els qui necessiten la meva ajuda.

La paràbola del bon samarità ha de ser el criteri de comportament, i mostra la universalitat de l'amor que es dirigeix cap el necessitat que es troba en el camí, sigui qui sigui, sense tenir en compte d'on vingui. El meu proïsme és qualsevol que tingui necessitat de mi i a qui jo pugui ajudar. S'universalitza el concepte de proïsme, però segueix essent concret. Tot i que s'estengui a tots els homes, l'amor al proïsme no es dilueix en una actitud genèrica i abstracta, poc exigent en ella mateixa, sinó que requereix el meu compromís pràctic en el temps i en l'espai, en el present i en el lloc on visc. Aquest és el criteri de comportament i la mesura que ens proposa Jesús: la universalitat de l'amor que va dirigida a tots els germans necessitats, qualssevol que siguin¹¹.

Sentit cristològic

Sant Agustí i altres Pares de l'Església han interpretat aquesta paràbola des d'un plantejament cristològic¹². El camí de Jerusalem a Jericó representa una imatge de la història universal, l'home mig mort, caigut a la vora del camí, és la imatge de la humanitat, ferida pel pecat, i Nostre Senyor Jesucrist és el Bon Samarità.

11. Cf. BENET XVI, Carta encíclica *Deus Caritas est*, nn. 15,25.

12. Cf. SANT AGUSTÍ, *Sermó 171*; SANT AMBRÒS, *Comentari a l'Evangeli de Sant Lluç*, 71-84; ORÍGENES, *Homilia sobre l'Evangeli de Lluç*, XXXIV, 1-9. SAN GREGORIO de NIÇA, *Càntic dels Càntics*, *Homilia 14*.

La Constitució pastoral *Gaudium et spes* del Concili Vaticà II, ens n'ofereix una bona síntesi en el número 22: «En realitat, el misteri de l'home només s'aclareix en el misteri del Verb encarnat. El que és imatge del Déu invisible (Col 1,15) és també l'home perfecte que ha restituït a la descendència d'Adam la condició divina, deformada pel primer pecat. En el Verb, la naturalesa humana assumida, no absorbida, ha estat elevada a dignitat única també en nosaltres. Amb la seva encarnació, el Fill de Déu s'ha unit, en certa manera, a tots els homes. Va treballar amb mans d'home, va pensar amb intel·ligència d'home, va obrar amb voluntat d'home, va estimar amb un cor humà. Nascut de la Verge Maria, es va fer veritablement un dels nostres, semblant en tot a nosaltres, excepte en el pecat»¹³.

Veritable Déu i veritable home. Solidari amb el gènere humà, Jesucrist va experimentar el sofriment, la fatiga, la fam i la set. Té un cos que sofreix les tortures del martiri per la flagel·lació, la coronació d'espines i la crucifixió. Experimenta veritablement els sentiments humans: l'alegria, la tristesa, la indignació, l'admiració i, sobretot, l'amor. Els Evangelis relaten sobretot el seu amor als altres, fins a donar la pròpia vida. Ensenya els deixebles que «ningú té un amor més gran que el qui dóna la vida pels seus amics» (Jn 15.13). Arribada l'hora de la passió, «havent estimat els seus que eren al món, els va estimar fins a l'extrem» (13,1 Jn.). Dóna la vida per la salvació de tots.

Jesús manifesta la seva solidaritat en primer lloc pel fet de l'encarnació, tot compartint la nostra condició humana, fent-se home com nosaltres. Aquest amor solidari és present en tota la seva vida terrenal, es manifesta especialment en els que sofreixen, en els cansats i afeixugats, i s'expressa de manera especial amb el seu sacrifici redemptor a la creu. Ell és el bon samarità que ve a salvar, a guarir, a omplir de vida: «He vingut perquè tingueu vida i la tingueu a desdir»

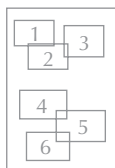
13. CONCILI VATICÀ II, Constitució pastoral *Gaudium et spes*, n. 22.

(Jn. 10,10). No ha vingut a condemnar les persones, sinó a salvar-les. Per això el sentit més profund de la vida humana consisteix en experimentar la salvació de Déu en Crist, l'amor de Déu, i també en correspondre a aquest amor i compartir-lo amb els germans.

Fonaments de la nostra acció benèfica i social

- 1- Menjador social a Rubí
- 2- Voluntaris del Menjador social a Mollet del Vallès
- 3- Fira de Càritas a Terrassa
- 4- Jubileu de l'Any de la Fe amb interns del centre de Quatre Camins a La Roca del Vallès
- 5- Menjador El Xiprer a Granollers
- 6- Centre Sara a Sabadell

Fonaments de la nostra acció caritativa i social

Fer-se proïme com Jesús. Fer-se proïme a l'interior del cor i en les actuacions externes. És com la construcció d'una casa que requereix fonaments sòlids per resistir davant les dificultats. En aquesta edificació, considerarem la conversió com a punt de partida, la teologia de la comunió com el principi fonamental i la centralitat de la persona com la perspectiva pastoral.

1. Punt de partida: la crida a la conversió i a la promoció humana

El punt de partida de la nostra acció caritativa i social és anterior a la recerca de solucions concretes i a l'elaboració de projectes per a la promoció de persones i pobles. També precedeix a la denúncia profètica dels mals estructurals. Jesús comença la seva predicació fent una crida a la conversió: «S'ha complert el temps i el Regne de Déu és a prop; convertiu-vos i creieu en la Bona Nova» (Mc 1,15).

La conversió personal

La conversió és com néixer de nou (cf. Jn. 3,7), una renovació de les actituds, de la mentalitat, dels criteris i del valors. És un canvi profund en la vida, una renovació interior que implica una nova

orientació general. Es tracta, de deixar-se canviar el cor per Déu (cf. Ez 36, 23-28) més que no pas d'un esforç voluntarista. Significa tornar a Déu, a la casa del Pare; reorientar el camí, l'objectiu de la vida, perquè l'eix vertebrador sigui Crist, perquè Ell sigui el centre al que subordinem tots els altres elements: família, feina, aficions, compromís polític, voluntariat, etc. Una transformació que fa noves totes les relacions de la persona.

La conversió ha de ser permanent des d'una actitud de confiança en Déu, d'obediència i de fidelitat. Només és possible la conversió a partir de l'entrega i el seguiment del Mestre, amb les renunciacions que comporta. Convertir-se és com deixar-se podar. La poda és una operació que consisteix a tallar les branques mortes, malaltes i supèrflues de l'arbre, amb la finalitat que reneixi la vida i pugui adquirir una forma més bella. Es poda perquè rebroti la vida en l'arbre, perquè pugui donar un fruit més abundant i perquè assoleixi una forma més harmoniosa.

Convertir-te és morir a un mateix per donar fruits abundants. «Si el gra de blat quan cau a terra no mor, queda ell tot sol, però si mor, dóna molt de fruit» (Jn 12.24). Jesús explica aquesta analogia aplicant-se-la a ell mateix. El sentit de l'existència del gra de blat seleccionat per a la sembra és precisament ser sembrat, morir en el solc i multiplicar-se en una espiga plena de grans nous. Si no és sembrat i no mor, es conserva, però aquesta conservació no té sentit ni dóna cap fruit. També la nostra vida té sentit des de la donació, des de l'entrega, des del lliurar-la fins a morir i donar fruit abundant.

La conversió social

El pecat personal allunya de Déu i dels germans i té una dimensió social per les seves conseqüències immediates i per la solidaritat en el mal. Així com el pecat té una dimensió social, en la conversió també es dóna una dimensió social. El pecat, en el sentit estricte, és sempre un acte lliure de la persona, no del grup o la societat. L'ho-

me pot estar pressionat per molts factors externs i interns que poden atenuar la seva llibertat i, per tant, la seva responsabilitat. Però la persona humana és lliure i no es pot diluir la seva responsabilitat personal en culpabilitats col·lectives. Si no afirméssim això, estaríem negant la llibertat de l'ésser humà, que s'expressa tant en el mèrit de les seves bones obres com en la responsabilitat de les seves culpes¹⁴.

Es pot parlar de pecat social en diferents sentits, i cal fer-ho. En primer lloc, significa que, en virtut de la solidaritat humana, tots els pecats personals repercuteixen d'alguna manera en el conjunt eclesial i en la família humana. En segon lloc, també parlem de pecat social quan es produeix una agressió directa contra el proïsme. S'ofèn a Déu perquè s'ofèn al germà. Això inclou tots els pecats contra l'amor als altres, contra la justícia, contra els drets, contra la llibertat, la dignitat i l'honor. S'inclouen tots els pecats contra el bé comú, d'obra o omissió, per part dels dirigents polítics, econòmics i socials, i de tots els membres de la societat. Finalment, es refereix a les relacions entre les diverses comunitats humanes, que no sempre es corresponen amb la voluntat de Déu, que vol que regni la llibertat, la justícia, la pau, entre els individus i els pobles¹⁵.

Sant Joan Pau II també va parlar de les estructures de pecat. Aquestes estructures es fonamenten en el pecat personal i es reforcen, es difonen i són font d'altres pecats, tot condicionant la conducta de les persones i dels pobles. Procedeixen de l'ambició i l'egoisme, de l'estretor de mires, dels errors en els càlculs polítics i de les decisions econòmiques imprudents i injustes. Aquestes estructures de pecat, que es resumeixen en l'afany de benefici exclusiu i en la set d'un poder impositiu sobre els altres, afecten el desenvolupament

14. Cf. SANT JOAN PAU II, Exhortació apostòlica Postsinodal *Reconciliatio i paenitentia*, n. 16.

15. *Ibidem*.

dels pobles, impedit-lo o alentint-lo, s'oposen a la voluntat de Déu i al bé comú. Déu exigeix dels homes actituds concretes que s'expressen també en accions o omissions davant el proïsm¹⁶.

Per tant, si bé la crida a la conversió es refereix a una dimensió personal i interior, també es refereix a la dimensió exterior, de les relacions humanes, interpersonal, per deixar d'alimentar la solidaritat en el mal. És una crida a la conversió personal i a la conversió social. Ara bé, com es pot comprovar aquesta conversió social? La resposta rau en el fet que ambdues dimensions de conversió, interior i exterior, mostren els seus fruits en la transformació que s'ha de produir en les relacions humanes, en l'àmbit de la societat.

En els llibres dels Profetes trobem textos que ens il·luminen: «El dejuni que jo aprecio és aquest: Allibera els qui han estat empresonats injustament, deslliga les corretges del jou, deixa lliures els oprimits i trosseja jous de tota mena. Comparteix el teu pa amb els qui passen fam, acull a casa teva els pobres vagabunds, vesteix a qui va despullat» (Is 58, 6-7). També en la paràbola del judici final: «Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu». (Mt 25.40)

La vocació per al desenvolupament

A més de la crida a la conversió, té lloc una crida a la promoció de les persones i dels pobles al desenvolupament. És una vocació per a tots els cristians. El beat Pau VI, en la seva encíclica *Populorum Progressio*, ofereix un enfocament molt innovador en considerar la qüestió social i el progrés dels pobles. Ho fa des de la perspectiva vocacional tot parlant de "vocació per al desenvolupament" i afirmant que, en essència, el progrés és una vocació i que el desenvolupament humà és vocació de tots: «En els designis de Déu, cada home és cridat a desenvolupar-se, perquè la vida és una vocació.

16. Cf. SANT JOAN PAU II, Carta encíclica *Sollicitudo Rei Socialis*, nn. 36-37.

Des del naixement, ens ha estat donada a cadascú, com un germen, un conjunt d'aptituds i qualitats per a fer-les fructificar: la seva floració, fruit de l'educació rebuda en el propi entorn i de l'esforç personal, permetrà a cadascú orientar-se vers el destí que li ha estat proposat pel Creador¹⁷».

Per tant, tots i cada un dels éssers humans són cridats a créixer, a desenvolupar els dons rebuts, en primer lloc orientant la vida vers Déu i també des de la seva pertinença a l'Església i a la humanitat. Som hereus del que ens han llegat les generacions anteriors i estem cridats a aportar la nostra col·laboració al desenvolupament de la família humana¹⁸, fent fructificar els talents i capacitats que Déu ens ha donat, al servei dels altres, sentint molt viva la crida al desenvolupament social.

Déu ha posat en el cor humà l'impuls d'estimar i de buscar la veritat. És una crida, una vocació, que també condueix a incidir en la *polis*, en la societat, urgits per la caritat. Aquesta vocació al desenvolupament ajuda a la promoció de tots els homes, en el nivell natural i en el sobrenatural. L'Església està legitimada per intervenir en el desenvolupament perquè el progrés, en substància, és una vocació. No es tracta només de qüestions tècniques o materials, sinó del sentit de la vida de l'home i del sentit de la història. Aquesta vocació requereix una resposta de cada cristià¹⁹.

2. Principi fonamental: Teologia de la comunió

Déu és comunió eterna i perfecta d'amor entre el Pare, el Fill i l'Esperit Sant. El Pare és l'origen, el Fill és la revelació i l'Esperit Sant és la comunicació. Crist és el Fill unigènit, eterna Saviesa encarnada.

17. PAU VI, Carta encíclica *Populorum Progressio*, n.º 15.

18. Cf. *Ibidem* nn. 16-17.

19. BENET XVI, Carta encíclica *Càritas in veritate*, nn. 1.7 16.

L'Esperit Sant és com el fruit de l'amor mutu del Pare i del Fill. Ell guia el creient vers la veritat i el bé, i mou el cosmos i la història envers la plena recapitulació final. El fonament de la vida cristiana és la realitat que el Pare, el Fill i l'Esperit Sant s'han volgut constituir en principi d'una nova vida per a nosaltres. En això consisteix la Bona Nova de l'Evangeli, en que som fills de Déu, cridats a formar una família de fraternitat i comunió, a participar de la mateixa comunió trinitària.

L'Església, misteri de comunió

Déu ha creat totes les coses i les manté en l'existència. Es revela en la creació, l'obra de les seves mans i no es despreocupa de les seves criatures, sinó que surt al seuencontre i es manifesta al llarg de la història. En arribar a la plenitud dels temps envia el seu Fill per redimir la humanitat, per reconciliar-la amb Ell i per fer dels homes i dones fills seus, participants de la seva naturalesa divina. Nostre Senyor Jesucrist dóna inici a l'Església predicant la bona nova de l'Evangeli i, després de la seva resurrecció, li encarrega la missió d'anunciar el Regne de Déu i instaurar-lo a tots els pobles²⁰. L'Església és misteri de comunió, «és el signe i instrument de la unió íntima amb Déu i de la unitat de tota la humanitat»²¹.

Déu ha volgut salvar i santificar els homes no de manera aïllada, sinó constituint un poble, que és l'Església, el poble que Déu reuneix en tot el món. El seu origen no està en la iniciativa o la voluntat dels homes, sinó en un disseny nascut en el cor del Pare. Per complir la voluntat del Pare, Jesús va inaugurar el Regne de Déu a través del "petit ramat" que convoca al seu entorn i que ell mateix pastura. El Senyor li donarà una estructura que es mantindrà fins a la consumació dels segles amb l'elecció dels Dotze i de Pere com el seu primat. Ells i els altres deixebles participen en la missió de Crist²².

20. Cf. CONCILI VATICÀ II, Constitució dogmàtica *Lumen Gentium*, n. 5.

21. CONCILI VATICÀ II, Constitució dogmàtica *Lumen Gentium*, n. 1.

22. Cf. CONCILI VATICÀ II, Constitució dogmàtica *Lumen Gentium*, n. 2.9; *Catecisme de l'Església Catòlica*, nn. 752-769.

L'Església és misteri de comunió, de la unió de cada ésser humà amb Déu i amb els altres éssers humans. Una realitat espiritual interior que es manifesta visiblement en la vida de cada fidel i de tota la comunitat eclesial. Una unió que comença per la fe, que es viu en l'Església peregrina i que s'orienta a la plenitud en l'Església del cel. És, al mateix temps, visible i invisible. En la seva realitat invisible, és comunió de cada fidel amb el Pare per Crist en l'Esperit Sant i amb els altres fidels. En la seva realitat visible és comunió en la doctrina dels Apòstols, en els sagraments, en el bisbe, el presbiteri i els diaques, els membres de la vida consagrada, els laics i les laiques. És un do de Déu, que estableix una nova relació amb Déu i amb les persones, i es comunica en els sagraments²³.

Comunió eclesial i espiritualitat de comunió

La comunió eclesial comença a través del Baptisme, que és la incorporació a l'Església. L'Eucaristia és font i culminació de tota la vida cristiana, significa i realitza la comunió de vida amb Déu i la unitat del Poble de Déu. El Concili Vaticà II també parla d'una comunió jeràrquica, que deriva de la unitat de la consagració i de la missió: el Pontífex Romà, com a successor de Pere, és el principi i el fonament de la unitat de l'Església universal. Els Bisbes, com a successors dels apòstols, són el principi i el fonament d'unitat en les seves esglésies particulars, en comunió amb el Bisbe de Roma. En cadascuna de les esglésies locals es fa present²⁴ l'Església universal amb tots els seus elements essencials.

Cada Bisbe ha de promoure a la seva diòcesi la unitat de la fe, de la doctrina, de l'amor i del servei, per tal que la diòcesi sigui i se senti part viva del Poble de Déu. No es tracta d'una mera uniformitat externa, sinó d'una complementarietat enriquidora. El Pastor dioce-

23. Cf. CONGREGACIÓ PER LA DOCTRINA DE LA FE, *Carta als bisbes de l'Església Catòlica sobre alguns aspectes de l'Església considerada com a Comunió*, Roma 1992

24. Cf. CONCILI VATICÀ II, Constitució dogmàtica *Lumen Gentium*, n. 23.

sà ha de buscar sempre el bé comú de la diòcesi a través d'un coneixement que s'ha d'actualitzar contínuament i verificar-lo a través del contacte freqüent amb el Poble de Déu que se li ha confiat. L'eclesiologia de comunió compromet el bisbe a potenciar la participació de tots els membres del poble cristià en l'única missió de l'Església. Això significa la implicació i col·laboració fructífera dels sacerdots, els diaques, els membres de la vida consagrada, i el laicat²⁵.

En la vida de l'Església, la comunió no es pot imposar, no es pot obligar. La comunió es viu, es construeix, es demana a Déu. És una tasca de tot el Poble de Déu. El gran desafiament a l'inici del tercer mil·lenni és fer de l'Església "la casa i l'escola de la comunió"²⁶, segons ens va ensenyar sant Joan Pau II. Aquest és el gran repte, si realment volem respondre als designis de Déu i a les esperances del món. Per això és condició indispensable promoure i viure una espiritualitat de la comunió i proposar-la com un principi educatiu en tots els àmbits de formació.

Què significa una espiritualitat de comunió? En primer lloc, una mirada del cor envers el misteri de la Trinitat que habita en nosaltres; en segon lloc, la capacitat de compartir les alegries i els sofriments del germà, d'intuir els seus desitjos i d'atendre les seves necessitats, d'oferir-li amistat; en tercer lloc, la capacitat de veure què hi ha de positiu en l'altre, per acollir-lo i valorar-lo; per últim, saber donar entrada al germà, portant la seva càrrega i rebutjant les temptacions de rivalitat, de desconfiança i d'enveja. Des de la vivència d'aquesta espiritualitat, la comunió serà una realitat viva en tots els àmbits de l'entramat de l'Església, per estendre ponts d'unitat i també per acollir a tots els germans²⁷ que truquen a la porta²⁷.

25. Cf. CONGREGACIÓ PER ALS BISBES, *Apostolorum successores. Directori per a la pastoral dels bisbes*, nn. 58-59., carta apostòlica *Novo Millennio Inneunte*, n. 43.

26. Cf. SANT JOAN PAU II, Carta apostòlica *Novo millennio inuente*, n. 43

27. Cf. *ibidem* 43-45.

La solidaritat, fruit de la comunió

La conversió propicia la unió amb Déu i amb els nostres germans i, com a conseqüència, té lloc el servei desinteressat als altres, tant en les seves necessitats materials com en les espirituals, per tal que cada persona pugui arribar a la plenitud volguda per Déu. La solidaritat, per tant, és fruit de la comunió que es fonamenta en el misteri de la Trinitat i en el misteri de l'encarnació del Fill, que mor i ressuscita per la nostra salvació. La unió del Fill amb cada ésser humà fa que pugui dir: «Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25,40; cf. 25,45). Per aquest motiu, l'encontre amb Crist és el camí de la solidaritat, i la solidaritat és fruit de la comunió²⁸.

En el nostre món globalitzat, som cada vegada més conscients de la interdependència que hi ha entre persones, institucions i pobles. Aquesta interdependència reclama com a resposta una actitud moral i social, una virtut que anomenem solidaritat. En paraules de sant Joan Pau II, és la «*determinació ferma i perseverant d'esforçar-se pel bé comú; és a dir, pel bé de tots i de cadascú, perquè tots siguem responsables de tots (...). L'Església, en virtut del seu compromís evangèlic, se sent cridada a estar al costat d'aquestes multituds pobres, a discernir la justícia de les seves reivindicacions i ajudar a fer-les realitat sense perdre de vista el bé dels grups en funció del bé comú*»²⁹. Per això cal reconèixer "l'altre" com a persona, sentir-nos responsables dels més febles, lluitar per la justícia i estar disposats a compartir els béns amb ells.

La solidaritat és una virtut cristiana quan es revesteix dels elements de gratuïtat total, de perdó i de reconciliació. El proïsme, contemplat a través dels ulls de la solidaritat, no és simplement un ésser humà amb els seus drets i deures corresponents i la seva igualtat

28. Cf. SANT JOAN PAU II, exhortació apostòlica post-sinodal *Ecclesia in Amèrica*, n 52.

29. Cf. SANT JOAN PAU II, carta encíclica *Sollicitudo rei sociales*, n. 38-39.

fonamental, sinó que es converteix en algú que ha estat creat a imatge de Déu, que ha estat redimit per Jesucrist, i que ha estat posat sota el dinamisme de la renovació de l'Esperit Sant. Per tant cal que sigui estimat amb el mateix amor amb que és estimat pel Senyor³⁰. La màxima expressió de solidaritat és la vida i el misteri de Jesús de Natzaret³¹, la Paraula eterna de Déu, que es va encarnar i va habitar entre nosaltres, assumint una naturalesa igual en tot a la nostra, excepte en el pecat.

En resum, podem dir que la comunió té dues dimensions. En primer lloc, la vertical: participar en l'amor del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant; un amor que és mutu, però que es projecta més enllà de si mateix. En segon lloc, horitzontal: la comunió que participem de la Trinitat ha de ser compartida amb els altres i ha de cohesionar i dinamitzar la vida de la comunitat. Aquesta comunió vertical i horitzontal s'expressa i s'alimenta en l'Eucaristia i fructifica en gestos de solidaritat amb els germans, especialment els més necessitats. Així ho veiem expressat en la vida de les primeres comunitats cristianes, i així s'expressa i es realitza en les nostres comunitats.

3. Perspectiva pastoral: Centralitat de la persona

En algun moment de la vida tots ens preguntem: què és l'home? Podem trobar respostes en la mitologia, la filosofia, la sociologia, la literatura, la medicina, la psicologia, les concepcions religioses, etc. La nostra antropologia es fonamenta en la revelació cristiana, que ens mostra un disseny d'amor de Déu, ens ensenya que l'home ha estat creat "a imatge de Déu", amb capacitat per conèixer i estimar el seu Creador. També ens ensenya que Déu ha constituït l'ésser humà senyor de tota la creació i que cal ordenar-la per a glòria de Déu i per al seu propi perfeccionament (cf. Gn 1,28)³².

30. Cf. *ibidem.*, n. 40.

31. Cf. CONCILI VATICÀ II, Constitució pastoral *Gaudium et spes*, n. 32.

32. Cf. *ibidem.*, n. 12.

L'home, imatge de Déu

Els elements fonamentals de l'antropologia cristiana són: en primer lloc, la dignitat de la persona humana, creada a imatge de Déu, capaç de conèixer i estimar el seu Ceador; en segon lloc, la seva relació amb les criatures de la terra, la seva actuació en el món, vinculada al respecte envers la natura i les seves lleis, perfeccionant-la segons el projecte del Creador; per últim, la condició social de l'ésser humà, el fet que està destinat a existir en la comunió interpersonal. Des del principi Déu els va crear home i dona (cf. Gn 1, 27) i d'aquesta manera expressa la comunió de persones. Per tant, l'home és un ésser social que no pot desenvolupar-se sense la relació amb els altres³³.

Ara bé, l'home només pot subsistir si salvaguarda la relació amb Déu, que l'ha creat i el manté en l'existència, si és fidel als seus mandats (cf. Gn 2.16). Aquesta relació amb Déu no és només essencial per l'home, sinó que també és la dimensió que engloba totes les altres relacions. Aquesta concepció de la persona humana, de la societat i de la història es fonamenta en Déu i en el seu disseny de salvació.

Déu vol que tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat (cf. 1Tm 2, 3-4). L'amor diví i la seva voluntat salvadora no tenen límits ni fronteres. La voluntat salvífica universal de Déu es realitza d'una vegada i per sempre en el misteri de l'encarnació, mort i resurrecció del Fill de Déu³⁴. Déu vol la salvació de tots i ofereix a tothom el seu amor i la seva gràcia, bo i respectant sempre la llibertat. La salvació és el restabliment ple de la relació originària amb Déu, amb totes les persones i amb la creació. És una oferta

33. Cf. Consell Pontifici «JUSTÍCIA I PAU», *Compendi de la doctrina social de l'Església*, nn. 34-37.

34. Cf. CONGREGACIÓ PER LA DOCTRINA DE LA FE, *Declaració Dominus Iesus*, n.º 14.

gratuïta de Déu, però al mateix temps, implica una resposta lliure i responsable de l'home.

Aquesta salvació és universal i integral, és a dir, per a tots els éssers humans i de l'ésser humà en la seva totalitat. Ningú queda exclòs d'aquest disseny d'amor de Déu. I res de l'ésser humà no queda exclòs, ja que afecta a la persona humana en totes les seves dimensions: personal i social, espiritual i material, històrica i transcendent. Comença a realitzar-se en la història, però el seu compliment es durà a terme en el futur que Déu ens té reservat. Aquesta condició universal i integral supera tant l'error de les visions purament immanentistes del sentit de la història com de les concepcions d'un espiritualisme sense compromís³⁵.

Aquesta salvació implica un vincle inseparable en la relació que s'ha de tenir amb Déu i amb les altres persones, i en la seva responsabilitat consegüent. És quelcom que està recollit en l'Aliança de Déu amb Israel i que s'expressa encara amb més claredat en la síntesi que fa el Senyor entre l'amor a Déu i al proïsmes. El deixeble de Crist ha de viure amb coherència aquesta relació amb Déu i amb els altres, a través del compromís per la justícia i la solidaritat, per construir un món d'acord amb la voluntat de Déu, conscient que tots som responsables de tots³⁶.

L'home, camí de l'Església

L'home és el camí de l'Església perquè tots els camins de l'Església porten a l'home³⁷. Des de l'encíclica *Rerum novarum* del papa Lleó XIII, del 15 de maig de 1891, l'Església ha anat manifestant el seu pensament, seguint de prop l'evolució de la qüestió social, amb

35. Cf. Consell Pontifici «JUSTÍCIA I PAU», *Compendi de la doctrina social de l'Església*, n.º 38.

36. *Ibidem* n.º 40.

37. Cf. SANT JOAN PAU II, Carta encíclica *Centessimus annus*, n.º 53.

la finalitat de portar a terme la seva responsabilitat envers l'ésser humà, encomanat a ella pel mateix Crist³⁸. No es refereix a l'ésser humà abstracte, sinó al real, concret i històric. D'altra banda, es refereix a cada home, perquè Crist ha vingut a salvar-los a tots. Es refereix, per tant, al desenvolupament integral de cada home, de tot l'home i de tots els homes³⁹, a la veritat completa del seu ésser personal i a la vegada del seu ésser comunitari i social. Aquest és el primer camí que l'Església ha de recórrer, un camí que Crist mateix ha traçat i que condueix a través del misteri de l'Encarnació i de la Redempció⁴⁰.

La doctrina social de l'Església contempla l'home integrat en la trama complexa de les relacions humanes, econòmiques i socials de la societat moderna. Les ciències humanes i la filosofia ajuden a conèixer i a valorar l'ésser humà i a considerar la seva centralitat en la societat. Ara bé, «en realitat, el misteri de l'home només s'aclareix en el misteri del Verb encarnat»⁴¹. No plantegem aquí una visió acadèmica o intel·lectualista, sinó la visió de la vida en Crist i d'una existència en família, en Església. Per tant, només des de la fe es pot arribar al coneixement complet de la seva veritable identitat, i precisament de la fe arrenca la doctrina social de l'Església, que, al seu torn, s'enriqueix amb totes les aportacions de les ciències i de la filosofia i, en última instància, es proposa ajudar a l'ésser humà en el camí de la salvació.

Tota activitat en la societat i tota la vida social tenen com a protagonista la persona humana, que ha de complir el mandat del llibre del Gènesi: «Creixeu i multipliqueu-vos, ompliu la terra i domineu-la» (Gn 1,28). La persona és el subjecte protagonista del treball i

38. Cf. LEON XIII, Carta encíclica *Rerum novarum*.

39. Cf. PAU VI, Carta encíclica *Populorum Progressio*, n.º 42.

40. Cf. SANT JOAN PAU II, Carta encíclica *Redemptor Hominis*, n.º 14.

41. CONCILI VATICÀ II, Constitució pastoral *Gaudium et spes*, n. 22.

l'estudi, de la investigació i de l'art, de l'educació i del conreu de la terra. L'accent no s'ha de posar en activitats concretes sinó en les persones mateixes que són els protagonistes d'aquestes activitats. L'ésser humà és el subjecte, el centre en el moment de l'activitat i en el descans, quan prega i quan treballa, quan dorm i quan s'alimenta, quan reflexiona i quan es diverteix. És un ésser humà amb diferents dimensions i actuacions: física, intel·lectual, afectiva, espiritual.

Centralitat de la persona

El papa Benet XVI va afirmar a *Càritas in veritate*: «la qüestió social s'ha convertit radicalment en una qüestió antropològica»⁴². La qüestió social és el conjunt de conseqüències socials, laborals i ideològiques de la industrialització i la urbanització que tenen lloc des del segle XIX, amb tot el que comporta de desigualtats socials i econòmiques, de lluita obrera i de reivindicacions. Doncs bé, per primera vegada en una encíclica social, es plantegen el dret a la vida i a la llibertat religiosa en relació al desenvolupament. Així mateix, la procreació i la sexualitat, l'avortament i l'eutanàsia, les manipulacions de la identitat humana i la selecció eugenèssica són tractats com a problemes socials de gran transcendència.

En un món materialista i consumista podem acabar reduint-ho tot al "fer", al produir, a la utilitat. És necessari posar l'atenció en la persona concreta. Cal començar novament des de la persona, des de la seva integritat, des de les seves necessitats, des del seu potencial. El centre de l'activitat econòmica ha d'estar ocupat per la persona i la recerca del bé comú i no pot ser monopolitzat pel rendiment i menys encara pel benefici. És necessari que s'apreguin les lliçons del segle XX sobre les males conseqüències tant del col·lectivisme com del capitalisme salvatge. És urgent que el fonament ètic retorni a la política econòmica. El papa Francesc ho va expressar clara-

42. BENET XVI, Carta encíclica *Caritas in veritate*, n. 75.

ment durant la seva visita a la casa d'acollida *Dono di Maria* a Roma: «Un capitalisme salvatge ha ensenyat la lògica del benefici a qualsevol preu; de donar per obtenir; de l'explotació sense contemplar les persones»⁴³.

La societat només es pot organitzar i funcionar adequadament si posa l'home al seu centre, si promou la dignitat de la persona, i si té present a Déu, ja que l'ancoratge últim en Déu és el que sosté la vida personal i social. La persona ha d'ocupar la centralitat de l'economia no tant com subjecte econòmic o ciutadà, sinó sobretot com a ésser humà dotat d'una dignitat transcendent. Promoure la dignitat de la persona significa reconèixer que té drets inalienables, dels quals no pot ser privada per res ni per ningú. L'economia no es pot desvincular de les exigències ètiques. L'Església no ofereix solucions tècniques i no pretén interferir en la política de les administracions. Ara bé, ha de complir la missió a favor d'una societat que es construeixi a la mesura de l'home, de la seva dignitat, de la seva llibertat i que promogui el seu desenvolupament integral⁴⁴.

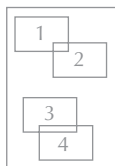
43. SANT PARE FRANCESC, *Paraules del sant pare Francesc*, visita a la Casa d'Acollida *Dono di Maria*: Trobada amb les missioneres de la Caritat, els hostes i els voluntaris, 21 de maig de 2013.

44. Cf. SANT PARE FRANCESC, *Discurs del Sant Pare Francesc al Parlament Europeu*, Estrasburg, 25 de novembre 2014; BENET XVI, carta encíclica *Càritas in veritate*, nn. 9-28.44.75.

Vés i fes el mateix

- 1- Inauguració de la seu central de Càritas a Sabadell
- 2- Inauguració de locals de Càritas a Montcada i Reixac
- 3- Inauguració d'un pis per a dones maltractades a Terrassa
- 4- Benedicció del «Talleret» de Càritas a Sant Cugat del Vallès

Vés i fes tu el mateix

Reprenem novament el fil de la paràbola. Al final del relat, la recomanació de Jesús al doctor de la llei és: «Vés i fes tu el mateix». En aquest apartat aprofundirem en les actituds i actuacions que es contemplen en la narració. Ho farem a partir de tres moments: veure i compadir-se, guarir les ferides i, finalment, anar-hi i fer.

1. Veure i compadir-se

El primer pas és una invitació a “veure” a través dels ulls del samarità, és a dir, amb els ulls del cor. N’hi ha prou amb mirar al nostre voltant per descobrir la crua realitat. Certament, trobem alguns impediments que obstaculitzen el pas del simple “veure” material a la mirada del cor. A partir del comportament dels tres personatges, distingim unes actituds totalment diferents: en una part hi hauria la por, la comoditat, l’egocentrisme, l’egoisme, la indiferència. En l’altra hi hauria l’obertura, la solidaritat, l’amor, el sentir-se responsable.

Característiques del camí de la vida

En el nostre Occident ric, ens trobem en un moment històric de canvi d’època, amb profundes transformacions que afecten la nostra vida, immersa en la globalització, al ritme d’una evolució cultural contínua, enmig de fluxos migratoris que han provocat un ràpid augment de població en els nostres pobles i ciutats.

Més concretament, ens trobem en el camí d'una crisi econòmica, d'una crisi de valors, d'una crisi cultural i, en la seva arrel més profunda, d'una crisi de fe. També en gran part una crisi d'esperança, a causa de les dificultats personals i socials que ens toca viure, perquè no s'acompleixen les expectatives individuals ni les col·lectives.

S'han fet moltes anàlisis que n'han assenyalat les causes i les conseqüències. Al meu parer, l'arrel més profunda és el desig humà de voler ocupar el lloc que correspon a Déu, caient en la temptació com els nostres primers pares. «Sereu com déus» (Gn 3.5), els va dir la serp. És el pecat dels orígens i el pecat que es repeteix al llarg de la història: l'orgull de pretendre independitzar-se de Déu i d'ocupar el seu lloc, per ser amo de la vida i de la mort, de decidir què és bo i què és dolent. En aquest punt es produeix una fractura en la relació de l'ésser humà amb Déu, amb si mateix, amb els altres i amb la natura.

D'aquí se'n deriva una antropologia sense Déu en la que l'home es considera el centre absolut de tot i acaba oblidant-se també dels seus germans. L'oblit de Déu condueix al relativisme moral i a una mena d'agnosticisme pràctic amb l'autosuficiència de viure com si Déu no existís. Al mateix temps, es viu com si el germà no existís, amb el perill de precipitar-se per la pendent d'una cobdícia sense límits, d'un egoisme absolut. La fragmentació de l'existència sobrevindrà com a conseqüència lògica. Per això som testimonis de tantes vides trencades, de llaços humans febles i precaris, de relacions breus i transitòries. D'altra banda, la globalització no afavoreix la unitat del gènere humà, com tampoc posar els béns i recursos a disposició de tots, sinó que serveix més aviat per augmentar la marginació dels més febles i el nombre de les persones pobres.

Persones ferides a la vora del camí

La situació actual de crisi antropològica amb els seus efectes tant negatius es converteix en un desafiament per a tots els cristians. El

papa Francesc denuncia frontalment i amb energia profètica les seves conseqüències, que afecten greument a tantes persones⁴⁵.

Les persones ferides a causa d'una economia de l'exclusió que mata, que està plantejada des de la competitivitat i la llei del més fort. Una economia que genera grans multituds de població marginada i exclosa, tracta l'ésser humà com un producte de consum, descartable, de fer servir i llençar. Fins i tot va més enllà de l'opressió o de l'explotació i arriba a l'exclusió, expulsant a la perifèria, els que sobren, les deixalles. És la globalització de la indiferència, l'absència de qualsevol responsabilitat en relació amb els altres.

Les persones ferides per la nova idolatria del diner, el domini del qual acceptem sobre les nostres persones i sobre les nostres societats. Es tracta de substituir Déu per l'ídol de la riquesa i posar al centre de l'activitat econòmica el benefici i el consum en lloc de l'éssers humà. El Papa denuncia l'especulació financera, l'evasió fiscal, la corrupció a molts nivells i, sobretot, que l'abisme entre rics i pobres s'eixampla cada vegada més.

Les persones ferides perquè es prescindeix de Déu i de l'ètica. No es pot prescindir de la norma moral, ni es pot prescindir de Déu. El mercat ha d'operar segons les categories de l'ètica perquè es propiciï un ordre social humà i equilibrat. És un repte que han d'assumir els dirigents polítics de manera que el diner compleixi la seva funció al servei de l'activitat econòmica sense ofegar els cors de les persones. L'economia i les finances han d'estar al servei de l'ésser humà, de la solidaritat entre persones i pobles.

Les persones ferides com a conseqüència de la injustícia que genera violència. Quan la societat abandona a la perifèria una part dels seus membres, no pot assegurar la seva tranquil·litat futura. La

45. Cf. SANT PARE FRANCESC, Exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*, nn. 53-59.

falta de justícia provoca més d'hora o més tard la reacció violenta d'aquells que queden exclosos si el sistema econòmic i social és injust en la seva arrel. Així com el bé es difusiu i tendeix a comunicar-se, també el mal consentit, que és la injustícia, tendeix a expandir la seva capacitat malèfica.

Veure, compadir-se i acostar-se

El samarità de la paràbola va veure l'home ferit i no es va apartar del camí perquè estava atent a la realitat. A mesura que s'anava acostant, no només va veure, sinó que va fixar la mirada en el ferit i va ser més conscient de la situació. En el nostre cas, ens cal descobrir els impediments que obstaculitzen el pas de la simple mirada material a la mirada del cor. Cal fixar la mirada en l'altre, estar atents els uns als altres. El manament de l'amor a Déu i al proïsme ens porta a ser conscients dels altres. Des d'una mirada de fe som cridats a viure en fraternitat, en família, i això es tradueix en justícia i solidaritat.

Tots som pobres d'una manera o altra, patim carències d'algun tipus i travessem per dificultats i sofriments; també ho són les persones benestants de la societat. Precisament l'experiència personal del sofriment pot ser el desencadenant per l'empatia, per posar-se en el lloc de l'altre, del pobre, del que pateix; l'experiència del dolor pot ser el camí cap a un desvetllament d'un mateix i fixar la mirada en el altres. És la benaurança de la compassió: «Benaurats els qui ploren, perquè seran consolats» (Mt. 5.4). «Feliços els qui són capaços de sortir a l'encontre dels altres, commoure's pel seu dolor i romandre units a ells»⁴⁶.

En el nostre món, tan contaminat per l'individualisme, és necessari que es visqui la responsabilitat "d'uns sobre els altres". La pregunta de Déu a Caín: «On és Abel, el teu germà?» és la mateixa pregunta que ha de ressonar en la nostra consciència. Caín va respon-

46. Cf. BENET XVI, *Missatge per a la Quaresma*, 2012.

dre fugint d'estudi: «No ho sé, que potser sóc el guardià del meu germà?» (Gn 4,9). No ha de ser així entre nosaltres, perquè efectivament, som guardians dels nostres germans, tots, els uns dels altres. I no només som guardians d'una manera primària i genèrica, sinó que som interdependents, com els grans cridats a formar un mateix pa, com fills de Déu cridats a viure en família.

En la nostra jove diòcesi, en la nostra Càritas diocesana, en les famílies i a les escoles, en les nostres parròquies i comunitats religioses, en els moviments i realitats eclesials, hem de ser conscients de la realitat que ens envolta, de tants germans necessitats. Haurem d'intensificar la formació i fomentar la cultura de l'Església "en sortida" a l'encontre del necessitat; una Església que es commogui, que es compadeixi i s'acosti. Caldrà afrontar les situacions i aplicar-hi els remeis adients.

2. Guarir les ferides

La naturalesa íntima de l'Església s'expressa a través d'una triple tasca que consisteix en l'anunci de la Paraula de Déu, la celebració dels Sagraments i el servei de la Caritat. Són tasques que s'impliquen mútuament i no poden separar-se l'una de l'altra. Per a l'Església, la caritat no és una activitat d'assistència social que supleix les carències de les administracions o les substitueix; l'acció caritativa i social pertany a la seva naturalesa més profunda, és manifestació de la seva pròpia essència⁴⁷.

Responsabilitat de cada fidel i de tota la comunitat

L'amor que ve de Déu s'ha de manifestar a nivell personal i també com un acte de la comunitat⁴⁸. L'Església està cridada a ser una

47. Cf. BENET XVI, Motu propri sobre el servei de la caritat *Intima ecclesiae natura*, n. 1; Carta encíclica *Deus caritas est*, 25.

48. Cf. BENET XVI, Carta encíclica *Deus caritas est*, nn. 19-39.

comunitat d'amor, un amor que no és una simple organització d'ajuda als necessitats, sinó l'expressió de l'acte d'amor més profund amb el que Déu ens ha creat, que al mateix temps suscita en els nostres cors la inclinació a estimar. Per això l'amor al proïsme és una obligació per a cada fidel i per tota la comunitat eclesial. Així ho varen viure els cristians de la primera comunitat de Jerusalem, que es mantenien units i compartien seus béns (cf. Hch, 2).

Amb el ràpid creixement de l'Església va resultar impossible, a la pràctica, mantenir aquesta manera de posar en comú els béns materials, però el que es manté inalterable és el principi i per això en cada comunitat cristiana s'han de compartir els béns de tal manera que no hi hagi pobres en ella. Més endavant es va fer evident la necessitat d'una determinada organització i així va sorgir la diaconia com un servei de l'amor als altres, realitzat de forma ordenadament i comunitària. Aquest exercici de la caritat es va confirmar com una de les accions essencials de l'Església, segons hem indicat anteriorment.

Com s'ha de portar a la pràctica aquesta missió? Des que va sorgir la diaconia en la primera comunitat cristiana de Jerusalem fins a l'actualitat, la història de l'Església està enriquida per exemples admirables de caritat envers els més necessitats, tant de persones concretes com de comunitats i institucions. De moltes maneres s'ha anat donant resposta a les necessitats que sorgien en cada moment de la història. Pel que fa al nivell organitzatiu en la nostra història més recent, el beat Pau VI, per mitjà de la Carta Pontifícia *Amoris officio*, va crear el Consell Pontifici *Cor Unum* per a la promoció humana i cristiana el 15 de juliol de l'any 1971⁴⁹. La finalitat era enllaçar i coordinar les iniciatives que brollaven dins de l'Església, en els camps de la solidaritat cristiana entre els pobles, i del progrés humà.

49. Cf. PAU VI, Carta pontifícia *Amoris officio* amb la que es crea el Consell Pontifici «Cor Unum» per a la promoció humana i cristiana.

Anteriorment, el desembre de 1951, el papa Pius XII havia fundat *Caritas Internationalis*, que és l'organisme principal de l'Església per dur a terme aquesta missió d'acció caritativa i social. És l'organització dedicada a ajudar els més necessitats, especialment en les situacions de conflicte i d'emergència. Amb el temps la seva estructura es va difondre arreu del món, i va arribar a formar una federació amb presència en nombrosos països. El 16 de setembre de 2004, sant Joan Pau II li va concedir una "personalitat jurídica canònica pública" com òrgan de la Santa Seu⁵⁰. Posteriorment, el 2 de maig de 2012, es va publicar en el Vaticà el Decret General aprovat pel papa Benet XVI que va actualitzar la personalitat jurídica de *Càritas Internationalis* i la va vincular més al Consell Pontifici *Cor Unum*.

Càritas Internationalis és una confederació de més de 160 organismes, generalment institucions responsables de l'activitat caritativa reconegudes per les respectives Conferències Episcopals. Està organitzada en set regions que són l'Àfrica, Àsia, Europa, Amèrica Llatina i el Carib, Orient Mitjà i el nord d'Àfrica (MONA), Oceania i Amèrica del Nord. Alhora, cadascuna de les set regions té diferents Càritas Nacionals, que en total sumen 165. Per exemple, Càritas Europa està formada per 48 Càritas. Una d'elles és la *Càritas Espanyola*, que alhora està constituïda per unes 6.000 *Càritas parroquials*, 68 Càritas Diocesanes i les seves corresponents Càritas regionals o autònomes, com és el cas de *Càritas Catalunya*.

El dia 19 d'octubre 2012 varem crear jurídicament Càritas Diocesana de Terrassa com a organisme oficial d'acció caritativa i promoció social de l'Església Catòlica en la nostra diòcesi i varem aprovar els estatuts pels que es regiria. Si bé l'acció caritativa i social de la diòcesi s'ha portat a terme des del moment de la seva creació, s'havia de constituir jurídicament la institució per poder disposar d'una

50. Amb la carta del sant pare Joan Pau II *Durant l'últim sopar* per a la concessió de la personalitat jurídica pública canònica «Càritas Internationalis».

estructura pròpia que pogués coordinar la seva tasca. En el context de l'Any de la Fe, la creació de Càritas Diocesana ha contribuït a augmentar el testimoni de caritat que el papa Benet XVI demanava com un dels fruits d'aquell mateix any.

Guarir les ferides i aportar calidesa al cor

El cor del nostre món i el cor dels nostres contemporanis estan profundament ferits⁵¹. Com a conseqüència de les divisions entre persones, entre diferents col·lectius dins de la societat, o entre les nacions. Les causes d'aquestes divisions són diverses, des dels antagonismes ideològics o polítics a la contraposició d'interessos econòmics, passant per qüestions socio-religioses. A la llum de la revelació i de la fe, l'arrel profunda de totes les ferides és el pecat, que separa de Déu, d'un mateix i del germà, com ja hem vist. Les conseqüències d'aquesta divisió profunda es manifesten a tots els nivells, ja sigui en la relació entre nacions, entre els àmbits de la societat, o entre les persones.

En el nostre territori diocesà trobem innombrables persones ferides en el seu cos, en la seva ment i en el seu esperit. Afectats per la crisi econòmica, pels atemptats contra la vida, per la malaltia, per la droga, per l'alcohol. Persones amb malalties mentals, amb depressions; persones que han perdut el sentit de la vida i l'esperança. Persones que viuen en soledat. Persones que han perdut la fe i la capacitat d'estimar. Persones que no experimenten cap amor en llurs vides. Persones presoneres en el sentit físic i també psicològic i moral, víctimes de les més diverses addiccions; ancians que viuen sols i desatesos⁵².

El papa Francesc ha assenyalat en diverses ocasions que la nostra societat està en una situació de greu crisi, i ha fet servir la imatge

51. Cf. SANT JOAN PAU II, Exhortació apostòlica postsinodal *Reconciliatio et penitència*, n. 2.

52. CONFERÈNCIA EPISCOPAL TARRACONENSE, *Al servei del nostre poble*, n.º 15.

d'un hospital de campanya després d'una batalla: « Veig clarament que el que avui l'Església més necessita és la capacitat per curar ferides i aportar escalf al cor dels fidels, proximitat. Veig l'Església com un hospital de campanya després d'una batalla. Que n'és d'inútil demanar a un ferit si té alts els nivells de colesterol o el sucre! Cal curar-li les ferides. Ja parlarem després de la resta. Curar ferides, curar... I s'ha de començar pel més elemental». ⁵³ Així ho va expressar en una entrevista concedida al P. Antonio Spadaro, director de la revista *Civiltà Cattolica*.

En el recés espiritual predicat als sacerdots de Roma, torna a insistir aquesta idea i en aquesta imatge. A la pregunta retòrica, que ell mateix es formula, sobre el lloc on es podia trobar Jesús amb més facilitat, respon que “pels camins”. I ens convida a percebre el que el Senyor viu en el seu cor per la multitud, per les persones fatigades, extenuades i ferides. Sent compassió, tendresa, sobretot cap a les persones excloses: pecadors, malalts, etc., davant les quals és necessari oferir proximitat i servei. Per això avui podem contemplar l'Església com un hospital de campanya, on caldrà curar moltes persones ferides per problemes materials, per escàndols, per les fal·làcies del món, etc. Ferides obertes i ferides amagades⁵⁴.

Ajuda, promoció i denúncia

El Bon Samarità va veure, es va compadir, es va sentir responsable, va guarir les ferides i va pujar aquell malferit en la seva pròpia cavalcadura. Comparteix el que és seu fins al punt de cedir el seu mitjà de transport i portar el ferit fins a l'hostal més proper.

La missió de la nostra Càritas consisteix en acollir, ajudar i treballar amb les persones en situació de necessitat i pobresa, i

53. Entrevista del P. Antonio Spadaro al papa Francesc a *Civiltà Cattolica*, setembre 2013.

54. Cf. Trobada del Sant Pare Francisco amb els sacerdots de la diòcesi de Roma, Aula Pau VI, 6 març 2014.

promocionar-les perquè arribin a ser protagonistes del seu propi desenvolupament, des del compromís de la comunitat cristiana. Les línies estratègiques per desenvolupar aquesta missió són: l'acolliment, l'ajuda, la promoció, la sensibilització de la societat i la denúncia de les situacions d'injustícia. La seva actuació s'orienta en quatre direccions fonamentals: l'assistència en situacions d'urgència; la prevenció de les situacions que poden implicar pobresa o exclusió social; les accions de formació i promoció personal, encaminades a la integració social; i les accions d'anàlisi, de sensibilització, de denúncia i de promoció del compromís solidari.

Quines són les realitats concretes que s'atenen, quines són les ferides que es guareixen? A través dels diferents programes s'atén a les persones més desfavorides de la societat: Famílies en situació de dificultat i nens i joves en situació de risc; persones sense sostre o en risc de perdre el seu habitatge; dones amb càrregues familiars no compartides; persones grans amb ingressos insuficients; aturats i persones amb una preparació professional limitada; malalts mentals; immigrants que necessiten suport; altres col·lectius: malalts de sida, presoners, etc. Quins programes es desenvolupen? Càritas estructura la seva acció en set programes amb els seus corresponents serveis i punts d'atenció: acollida i acompanyament; ajuda a les necessitats bàsiques; família i infància; formació i inserció sociolaboral; inclusió social; migració i, finalment, vellesa⁵⁵.

L'acolliment és la rebuda que s'ofereix a una persona quan arriba a un lloc i també l'acompanyament i la cura que es dona a aquells que necessiten ajuda. És un servei individual i grupal, és el començament d'un procés que té com objectiu millorar les condicions de vida de les persones. L'acolliment està intrínsecament lligat a la missió de Càritas, és com el seu punt de partida. El primer efecte de l'acolliment és l'ajuda a les necessitats bàsiques. Ajuda

55. Cf. CARITAS DIOCESANA DE TERRASSA, *Pla director 2014-2020*, pp. 48-55.

directa per cobrir les necessitats elementals d'alimentació, habitatge, medicaments, roba o transport. També es desenvolupen projectes específics per a les famílies en situació de risc, que requereixen suport per atendre les seves necessitats, especialment per al desenvolupament dels infants. Càritas atén, al mateix temps, persones grans que es troben més desprotegides, que amb prou feines disposen dels mitjans econòmics i sofreixen una major dependència física i social.

El programa de formació i inserció sociolaboral té com a objectiu que les persones puguin arribar a mantenir-se econòmicament de forma autònoma. Es realitza a partir dels seus coneixements previs, de les habilitats relacionals i laborals que va adquirint, i conté també un servei de mediació laboral. El programa d'inclusió social està dirigit a persones amb dificultats personals i socials en general, amb problemes econòmics, sense relacions socials i sense una llar estable. Cal fer un esment en particular al treball de la Pastoral Penitenciària, en la perifèria de les perifèries. Finalment, el programa de migracions ofereix orientació, formació i promoció per a persones estrangeres, així com serveis de mediació intercultural.

La sensibilització i la denúncia són dues eines fonamentals de l'acció de Càritas per a poder incidir en la societat. Sensibilitzar és fer adonar de la importància o el valor d'una cosa. La denúncia és posar de manifest les situacions d'injustícia, de pobresa, marginació, exclusió o vulneració de drets. La finalitat és que els nostres contemporanis es deixin commoure per la realitat, pel dolor i el sofriment dels altres. En definitiva, que arribin a veure, que es compadeixin, que curin les ferides, que acullin a casa, que lluitin per canviar les estructures injustes. La sensibilització i la denúncia han de conduir a la presa de consciència, a la conversió personal, al compromís transformador i a la transformació real de la societat segons el disseny de Déu.

3. Acollir a casa

La paràbola del Bon Samarità diu que «S’hi acostà, li amorosí les ferides amb oli i vi i les hi embenà; després el pujà a la seva pròpia cavalcadura, el dugué a l’hostal i se’n va ocupar» (Lc 10,34). Tradicionalment els Pares de l’Església han interpretat aquesta paràbola veient en l’hostal una imatge de l’Església⁵⁶.

El Sant Pare ens proposa la imatge d’una “mare de cor obert” per ajudar-nos a entendre millor la missió de l’Església en el moment actual. I la desglossa en tres aspectes: ha de ser una llar sempre oberta; també ha de ser un família que prioritza els caiguts a la vora del camí; finalment, una comunitat atenta, “en sortida”, plena de dinamisme missioner⁵⁷.

Casa oberta del Pare

«L’Església està cridada a ser sempre la casa oberta del Pare», diu el Papa. Es refereix als temples materials, que convé que estiguin amb les portes obertes, es refereix també a les «portes» dels sagraments, i es refereix a la integració en la comunitat, a la participació en la vida eclesial⁵⁸.

L’Església ha de ser mare de cor obert, comunitat de caritat. És molt significatiu com ho expressa el Directori per al ministeri pastoral dels Bisbes: «La responsabilitat del Bisbe en l’àmbit de la caritat apareix en la litúrgia de l’ordenació episcopal, quan al candidat li pregunten específicament: “Vols ser sempre acollidor i misericordiós, en el nom del Senyor, amb els més pobres i necessitats de consol i ajuda?”. D’aquesta manera, el Bisbe [...] ha de procurar sembrar

56. Cf. SANT JOAN CRISÒSTOM, cit. a *Catena Aurea* (Sant Tomàs d’Aquino), volum IV, 262 p.; SANT AGUSTÍ, *sermó 171*; SANT AMBRÓS, *Comentari sobre l’Evangeli de Sant Lluc*, 71-84; ORÍGENES, *Homíliasobre l’Evangeli de Lluc XXXIV*, 1-9.

57. Cf. SANT PARE FRANCESC, Exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*, nn. 46-49.

58. *Ibidem* n.º 47.

en tots els fidels -clergues, religiosos i laics- sentiments reals de caritat i de misericòrdia per a aquells que, per qualsevol motiu, estan “cansats i afeixugats” (Mt 11.28), de manera que en tota la diòcesi regni la caritat com acollida i testimoni del manament de Jesucrist»⁵⁹.

Tots els membres de l'Església, encoratjats per la Paraula de Déu i alimentats pels Sagraments, han de perseverar en l'exercici de la caritat, que serà la prova de l'autenticitat de la seva fe. I, d'aquesta manera, es realitza en la vida cristiana la relació entre la predicació de la Paraula, la celebració dels Misteris de la fe i el testimoni de la Caritat⁶⁰. L'Església diocesana ha de ser una casa oberta, i tots els seus membres han de dinamitzar i perfeccionar les obres de caritat existents, i crear les que siguin necessàries per respondre a les noves necessitats, de manera que creixi la caritat fraterna amb la col·laboració de tots.

El Bisbe ha de propiciar la creació a cada parròquia de la diòcesi d'una Càritas parroquial o d'un servei semblant. Aquest servei, en coordinació amb les Càritas diocesanes, ha de ser l'instrument d'animació, de sensibilització i de coordinació de l'acció caritativa i social de la comunitat parroquial. Els assistents socials porten a terme una tasca molt important, i també els voluntaris compleixen una missió insubstituïble⁶¹. Serà necessari, en la Càritas Diocesana i també en les Càritas arxiprestals i parroquials, enfortir els llaços de comunió i que en tots els centres de servei es creï el clima de casa oberta, de llar acollidora.

Família que dona prioritat als caiguts a la vora del camí

L'acció de l'Església ha d'arribar a tothom, sense excepcions. Ara bé, si calgués alguna preferència, demana el Papa, a qui s'hauria

59. CONGREGACIÓ PER ELS BISBES, Directori per al ministeri pastoral dels bisbes: *Apòstolorum Successores*, n° 194.

60. CF. *ibidem*.

61. CF. *ibidem*. n. 195; BENET XVI Motu propri *Intima Ecclesiae Natura*, sobre el servei de la caritat; CONCILI PROVINCIAL TARRACONENSE, 1995, n° 94.

de prioritzar? I troba la resposta en el mateix Evangeli: no tant els membres de la família, o els amics o els veïns rics, que et correspondran invitant-te, i d'aquesta manera quedaràs pagat. Convida els pobres i malalts, perquè aquests no et poden correspondre (cf. Lc 14:12-14)⁶².

L'Església està cridada a viure la seva missió a través d'un compromís amb els més necessitats, seguint l'exemple de Crist. Així ho han expressat els Pontífexs repetidament. Sant Joan Pau II, en l'encíclica *Sollicitudo rei socialis*, diu: «Vull assenyalar aquí l'opció o amor preferencial pels pobres. És una opció o una forma especial de primacia a l'exercici de la caritat cristiana, de la qual en dona testimoni tota la tradició de l'Església. Es refereix a la vida de cada cristià, en quant imitador de la vida de Crist, però s'aplica igualment a les nostres responsabilitats socials i, en conseqüència, a la nostra forma de vida i a les decisions que s'han de prendre en coherència amb la propietat i l'ús dels béns»⁶³.

Més recentment, el papa Benet, en el discurs inaugural de la V Conferència de l'Episcopat d'Amèrica Llatina i el Carib, va fer una contribució important sobre el concepte de l'opció preferencial pels pobres, i la va relacionar amb la condició de cada cristià. Diu: «La fe ens allibera de l'aïllament d'un mateix, perquè ens porta a la comunió: la trobada amb Déu és, en ella mateixa i com a tal, trobada amb els germans, un acte de convocatòria, d'unificació, de responsabilitat envers l'altre i envers els altres. En aquest sentit, l'opció preferencial pels pobres està implícita en la fe cristològica en aquell Déu que ha esdevingut pobre per nosaltres, per enriquir-nos amb la seva pobresa (cf. 2Co 8,9)»⁶⁴. Per tant, la fe en el Déu que s'ha fet pobre per nosaltres, porta implícita l'opció preferencial pels pobres. És per això que l'amor a Déu i al proïsme són inseparables i constitueixen un sol manament.

62. Cf. SANT PARE FRANCESC, Exhortació apostòlica *Evangeli Gaudium*, n. 48.

63. SANT JOAN PAU II, carta encíclica *Sollicitudo rei sociales*, n.º 42.

64. BENET XVI, *Discurs inaugural Conferència Aparecida*, n. 3.

Finalment, el papa Francesc planteja la inclusió social dels pobres⁶⁵. L'Església universal, cada comunitat específica i cada cristià en particular, estem tots cridats a treballar en l'alliberament i promoció dels pobres, de manera que es curin les ferides sofertes, que quedin capacitats per viure pels seus mitjans, que puguin integrar-se plenament en la societat i siguin rebuts en la comunitat cristiana. En aquest treball, no pot faltar mai el signe de la nostra opció pels últims, per aquells que la societat rebutja i arriba a descartar.

El Papa confirma i desenvolupa l'opció preferencial pels pobres de la tradició de l'Església fins al punt d'afirmar que vol una «Església pobra pels pobres», que ells ens han d'ensenyar molt, i que és necessari que ens deixem evangelitzar per ells. El nostre compromís amb ells comporta programes i accions d'assistència i promoció, de denúncia i canvi d'estructures, certament, però comporta també l'encontre i la relació amb ells fins el punt que se sentin com a casa, en família. Finalment, la nostra opció per ells s'ha de traduir en atenció espiritual, una atenció religiosa prioritària perquè recuperin plenament la seva dignitat de fills de Déu.

Família atent, «en sortida», que pren la iniciativa

El Sant Pare ens diu que prefereix «una Església accidentada, ferida i tacada per haver sortit al carrer, abans que una Església malalta pel tancament i la comoditat d'aferrar-se a les pròpies seguretats. No vull una Església preocupada per ser el centre i que acabi clausurada en un embolic d'obsessions i procediments. Si quelcom ha d'inquietar-nos santament i preocupar a la nostra consciència, és que tants germans nostres visquin sense la força, la llum i el consol de l'amistat amb Jesucrist, sense una comunitat de fe que els contingui, sense un horitzó de sentit i de vida. Més que el temor a equivocar-nos, espero que ens mogui el temor a tancar-nos en les estructures que ens donen una falsa contenció, en les

65. Cf. SANT PARE FRANCESC, Exhortació apostòlica *Evangelii Gaudium*, nn. 186-216.

normes que ens tornen jutges implacables, en els costums on ens sentim tranquils, mentre a fora hi ha una multitud famolenta i Jesús ens repeteix sense cansar-se: «Doneu-los vosaltres de menjar!» (Mc 6.37)⁶⁶.

Sortir, prendre la iniciativa, ser creatius, posar-nos en camí. De vegades hem pecat de ceguesa o de lentitud davant el sofriment dels altres, o ens hem posat en camí per la urgència de les situacions. Hauríem de viure «en camí», és a dir, en una actitud interior de dinamisme, d'atenció diligent per captar els senyals, els signes dels temps. I en aquesta aventura de recerca, hem de tenir el coratge d'abandonar les comoditats, les possessions i sobretot, les seguretats. Aquesta ha de ser la disposició del nostre cor, estar atents al germà necessitat, en camí, amb iniciativa, tot reaccionant amb rapidesa i, si és possible, amb anticipació.

El primer viatge del papa Francesc fora de Roma va ser a la petita illa de Lampedusa, situada al sud d'Itàlia, davant les costes de Tunísia i Líbia, el 8 de juliol de 2013. Va prendre la decisió d'aquest viatge profundament commogut després de rebre la notícia del naufragi d'un vaixell que transportava immigrants africans i refugiats d'Orient Mitjà que fugien de la guerra, la persecució o la misèria. En l'homilia de la Santa Missa que es va celebrar en el camp de futbol, va dirigir als presents i a tota Europa la pregunta de Déu en el Gènesi: «Caín, on és el teu germà?». Va insistir que no és una pregunta adreçada als altres, sinó a cadascú de nosaltres⁶⁷. Amb aquest gest impactant se solidaritzava amb totes aquelles víctimes i feia una crida a la consciència de l'occident ric. La interpell·lació pels germans necessitats ha de ressonar contínuament en les nostres consciències i ha de ser un estímul per al nostre compromís.

66. *Ibidem* n. 49.

67. Cf. SANT PARE FRANCESC, *Homilia al camp d'esports «Arena»*, Lampedusa el 8 de juliol de 2013.

En la nostra breu història diocesana i amb els nostres pobres mitjans, hem procurat també respondre als reptes i necessitats que s'han presentat, especialment a favor dels més colpejats per la crisi econòmica que encara dura. A més de molts projectes que ja existien, en aquests anys de vida diocesana hem inaugurat a Terrassa un pis per a dones abandonades i també una casa i uns pisos per a homes sense sostre; menjadors socials a Sabadell, Mollet, Sant Cugat del Vallès i Rubí; un pis per a presos en tercer grau a la Roca del Vallès; rebosts solidaris en diverses poblacions, etc. Càritas diocesana i les Càritas arxiprestals i parroquials, i altres institucions i associacions de l'Església, fan un esforç extraordinari, com mai s'havia vist, en col·laboració amb totes les comunitats cristianes, amb les diferents administracions i especialment amb les pròpies famílies.

Final

«Déu és amor; el qui està en l'amor està en Déu i Déu està en ell» (1Jn 4:16). Hem conegut l'amor que Déu ens té i estem cridats a viure, compartir i projectar aquest amor. Només des de la vivència de l'amor de Déu creixem com a persones i com a cristians i només des de la vivència d'aquest amor hi ha futur i esperança per a l'Església i per a la humanitat. Un amor que es manifesta a través de l'acolliment, la proximitat i la tendresa, de les obres, més que de les paraules, i que cerca, en tot moment, més donar que no rebre.

Les paraules de Jesús pel que fa a l'examen final, mantenen la seva validesa perenne: «Veniu, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Perquè tenia fam i em donàreu menjar; tenia set i em donàreu beure; era foraster, i em vau acollir; anava despullat, i em vau vestir; estava malalt, i em vau visitar; era a la presó i vinguéreu a veure'm. [...] Us ho asseguro: tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu» (Mt 25, 34-36.40).

El servei de la caritat esdevé un veritable anunci de l'Evangeli. El treball a favor dels necessitats és un camí de descoberta i de trobada amb el Senyor. Ara bé, perquè esdevingui un veritable anunci hem de ser transparència i testimoni del seu amor fidel, mirant amb atenció solidària els ferits i marginats del camí; acollint, guarint i oferint la calidesa d'una comunitat que els ajudi a sortir de la seva situa-

ció. Al mateix temps, aquest exercici d'amor serà un dels signes més grans de credibilitat de l'Església.

Agraeixo l'entrega generosa que tantes persones de la comunitat diocesana esteu portant a terme: laics i laiques, membres de la vida consagrada, diaques, preveres, professionals i voluntaris, que a través de moltes iniciatives i obres socials feu present l'amor de Déu a la nostra diòcesi i sou el llevat renovador en la nostra societat. Hem de ser una Església samaritana que porta a terme el programa de Jesús, el Bon Samarità. Fent present l'amor de Déu, renovant les relacions humanes, transformant tota la societat.

L'acció caritativa i social de l'Església s'ha de portar a terme des de la competència professional i la feina ben feta, però sobretot des de l'experiència d'una trobada personal amb Crist, l'amor del qual transforma el nostre cor, suscitant l'amor al proïsme. En aquesta tasca tots som responsables. Contemplem les vides dels sants que més s'han entregat als necessitats al llarg de la història per oferir les respostes que el nostre temps necessita, i sobretot fixem la mirada en Maria, la Mare de Déu de la Salut, mare d'amor i de misericòrdia, que va viure en actitud de servei atent als altres.

Terrassa, 22 de febrer de 2015, primer diumenge de Quaresma.

+ JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES,
Bisbe de Terrassa

